

Sieta

I E T U V I Ū M O T E R Ų Ž U R N A L A S

1986

3

gegužė
birželis

TURINYS

G. Breichmanienė	Motinos rankos	4
J. Narūnė	Stebuklingoji Motina (eil.)	5
J. Marcinkevičius	Lopšinė Motinai (eil.)	5
P. Orintaitė	Laikai keičia papročius	6
D. Mitkienė	Ku-Kū . . . (eil.)	10
G. Petkevičaitė	Mano motina	11
Z. Tenisonaitė	Disonansas	15
• Knygos	A. Rūta — Knygų apžvalga	17
	R. K. Vidžiūnienė — Naujos knygos belaukiant	17
	J. Paukštienė — Dail. R. Ingelevičienės paroda	18
	B. Motušienė — Dail. T. Valiaus monografijos sutiktuvės	19
• Moterys pasaulyje		21
	R. K. Vidžiūnienė — Atsisveikinant	22
	D. N. Pagarbos nusipelniusi motina	22
	J. Prunskis — Žemė, Saulė ir žvaigždės	23
• Sveikata	Dr. O. Gustainienė — Kosmetinė chirurgija	25
• Madų ir grožio pasaulis		
• Šeiminių kampelis	veda L. Murauskienė	28
• Atsiūta paminėti		
ILIUSTRACIJOS		
R. Ingelevičienė	Moterys	3
D. Tarabildienė	Nakties sargyboje	4
D. Tarabildienė	Vaikystė	5
L. Lagauskas	Sena sodyba	7
V. Galkuvienė	Moteris	9
R. Ingelevičienė	Taika	11
R. Ingelevičienė	Mater Dolorosa	12
R. Ingelevičienė	Žmogus	13
A. Tamošaitienė	Eglė	14
Z. Tenisonaitė	Natiurmortas	16
D. Tarabildienė	Saulelė	24

“MOTERIS” LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1986 m. Nr. 3 (171)

NORA KULPAVIČIENĖ — redaktorė

Z. DIDŽBALIENĖ — korektorė,

L. MURAUSKIENĖ — skyr. ved.

L. SENKEVIČIENĖ — administratorė, R. STABAČINSKIENĖ — ekspeditorė

L E I D Ž I A KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada

Spaudė Litho-Art Limited, 971 College St., Toronto, Ont. M6H 1A6

Prenumerata metams \$10.00, garbės prenumerata \$15.00, vieno numerio kaina — \$1.75

Viršelis — lietuviškas audinys.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

“MOTERIS” Lithuanian Women’s Magazine. 1986 m. Nr. 3 (171)

Printed by Litho-Art Limited in Toronto, Ont.

moteris

1986

3 (171)

R. INGELEVIČIENĖ

MOTERYS

D. TARABILDINĖ

NAKTIES SARGYBOJE

MOTINOS RANKOS

G. BREICHMANIENĖ

Jaunos, stiprios, švelnios ir baltos buvo tavosios rankos, kai mane mažą. Motule, lopšelyje Tu lingavai. Glostei man plaukus, džiaugsmą ir meilę liejai į širdį, žodžiais lopšinės sapnų pasaulin vedei . . .

Atmenu, kaip pynei kasas man, kaip stipriai laikydama ranką pirmą kartą mokyklon vedei . . . “Mokykla atvers tau langą į platų pasaulį, dukrele. Išmoksi skaityti ir rašyti. Galėsi keliauti po svetingas tolimas šalis; galėsi pati aplankyti karalaičių užburtas pilis.” — tada man sakei.

Paėmusi mano dešinę ranką, kryžiaus ženklą daryti išmokei, maldos prasmę suprasti padėjai, vien tiktai gero Tu norėjai. Tarp savo darbų — rūpestėlių man švelnų žodį visada atradai.

O kiek gražių raštų, kiek tulpių spalvingų tos rankos jaudė lietuviškų juostų ir drobių lankuos! Nuolatos jos suko verpstėlį, ir siuvo, ir audė, ir ašaras šluostė liūdesy ir skausmuos.

Pro traukinio langą matau Tavo veidą, kai mane išleidi į platų pasaulį siekti mokslo, ieškoti savosios dalies . . . Ranka daro kryžiaus ženklą, o lūpos šnibžda: “Nebesuklupki, dukrele, gyvenimo margo kelius!”

Vėliau ir mano pirmgimį sūnų tos pačios rankos supo, glostė ir glaudė prie mylinčios Tavo širdies . . . Ir jam dainavai Tu lopšinę, linkėjai gražiausių dienų; per karo audras nešei jį ant rankų, užmiršus, kad pati esi tremtinė — be Tėvynės ir be namų. Vis Dievui dėkojai jog esam kartu.

Nepavargai, nepalūžai vargingoj tremtinio kelionėj. Praradusi viską, nepraradai Tu vilties. Šypsena puošė lūpas,ėjai galvą išskėlus, žadėjai visiems mums rytojų laisvą ir šviesų, pati tikėjais saulėtų dienų

Vėl kryžiaus ženklas lydėjo mane per plačius vandenynus tolimon, nežinomon šalin. Ašara ritos per skruostą, akyse gi spindėjo viltis, kad vėl greitai būsim kartu. Bet ir šioj svetingoje šalyje nebuvo tavo keliai auksu kloti . . . Tavo darbščiosios rankos nerimo: vėl triūsė, vėl siuvo, vėl audė, vėl būrį vaikaičių glaudė prie širdies . . .

Pamėlusios, gyslotos, suvytusios, ant kelių nuleistos rankos, kai Tave, Motule, bejėgę lankau. Išgirdusi balsą, tiesi į mane drebančią ranką, nors manęs nebeatpažįsti ir nematai . . .

Už viską esu Tau dėkinga, Mamyte. Bučiuoju ligų ir darbų iškamuotas — amžiaus raukšlių išvagotas rankas, bet vis mylinčias, vis jautrias . . . Jos laiko rožinį, kai guli Tu tyli, pasiruošus paskutinei kelionei, apsigaubus ramybės skraiste. Tavo rankų švelnumą ir meilę, kai gloste man plaukus, aš jaučiu vis sapne . . .

D. TARABILDIENĖ

VAIKYSTĖ

JANINA NARŪNĖ

STEBUKLINGOJI MOTINA

Skaistumo žiede,
didžios šviesos spindėjime,
tai Tu, o Motina!

Giliam širdies skausme
panirusi,
šventa . . .
Tai Tu, o Motina!

Maldaujančių
ir prašančių širdžių
šviesi viltis —
tai Tu, o Motina!

Skaistumo žiede,
didžios šviesos
spindėjime . . .

LOPŠINĖ MOTINAI

Gražiai laukai sugulę,
miškai žaliai sužėlę,
baltoji mano gulbe,
juodų arimų gėlė.

Kiek rovė, neišrovė,
kiek skynė, nenuskynė,
todėl, kad tu — šventoji,
todėl, kad tu — tėvynė.

Vienų namie mylėta,
kitų šventa vadinta . . .
Mamos skara gėlėta
muziejų pakabinta.

Atrodo, kad ligšiolei
per lietų, vėją, sniegą,
visi mes, tartum broliai,
po ta skara užmiegam.

Užmik ir tu, motule,
juodų arimų gėlė.
Vaikai ramiai sugulę,
rugiai žaliai sužėlę . . .

Kiek rovė-neišrovė
kiek skynė — nenuskynė,
todėl, kad tu — šventoji,
todėl, kad tu — tėvynė.

(Eilėraštis tilpęs J. Narūnės pomirtiniame poezijos rinkinyje
"Eilės", išleistame jos vaikaitės Rūtos Alšytės.)

LAIKAI KEIČIA PAPROČIUS

PETRONĖLĖ ORINTAITĖ

1918 m. atkurdami valstybę, pagal tuomet vyravusią linkmę pasirinkom demokratiją ir žmonių lygybę rasės, tautos, lyties ir luomų atžvilgiu. Panašiai tvarkėsi ir kitos tautos, išėjusios į laisvę, nes tos idėjos tada plito visur, tarsi klimatinės bangos ore. Griuvo monarchai ir imperijos. Bet kartu griuvo ir ligtolinės santykių normos visuomenėje: elgesio nuostatai, papročiai, įstatymai. Taip į valdžios ir kitas tarnybas atėjo ir moterys lygia teise ir alga.

Naujai kuriantis, mums itin trūko mokytojų ar bent patyrusių žmonių įvairiom tarnybom. Miestai buvo nutautę, lietuvybė laikėsi tik skurdžiam kaime. Tad į tarnybas daug kur įsėdo rusai ar kiti svetimieji, nes anksčiau tik miestui ar dvarui buvo mokslai pasiekiami, o valstiečiui reta svajonė. Moterims iš viso nebūta mados mokslintis: argi kunigu ar daktaru būsi? Vos viena kita — iš bajorių ar miestiečių — išsilavino aukščiau. O dabar netikėtas perversmas: kas apskritį dygo lietuviškos gimnazijos, prisipildę kone lygiai berniukų ir mergaičių. 1922 m. sušvitus savam universitetui, ir kaimietės nedelsę veržės į mokslus kopti — profesijas įsigyti, savarankiškai tapti. Neturtin-giem atsirado ir stipendijų. Taip ir manoji 1925 m. abiturienčių laida iš tuzino rods tik pora ar trejetas nesiekė aukščiau. Mūsų daugumą masino ir į šviesesnę ateitį vedė naujos idėjos, kuriomis tikėjom ir bandėm gyvenime vykdyti. Juk mūsų Steigiamam seimui jau pirmininkavo moteris!

Oficialiai teisės tapo lygios, kaip ir renkant valstybės seimą. Bet kasdieninėj praktikoje tai tik dar popierio raštas, tik lygybės rėmai. Ilgokai truko, kol įsisenėję papročiai dėl žmonių santykių inercijos negreit pakito, kol iš gyvenimo buvo išstumti ir nauji sukurti.

Pvz. 1926 m. gauna pedagogikos diplomą gabi ir visuomeniškai veikli studentė B-tė. Tačiau Šviet. ministras pasiūlo tik pradinę mokyklą: tamsta pati suprask, jauna ir smulkaus ūgio, kaip besuvaldytum gimnazijoje už save didesnių vyrų pulką? Girdi, iš viso merginoms tinka geriau dirbti su mažais... Po dešimtmečio vienoj gimnazijoje direktorius vienos mokytojos vyresnę auklėjimo klasę pakeičia pirmąja klase, nes “panelei ne-

tinka auklėti bemaž užaugusius berniukus”, ir tom pareigom paskiria to pat amžiaus ištekęsiją mokytoją. O Kauno įstaigose moteriškėm pasiekti aukštesnių kategorijų buvo ypačiai nelengva, nes veikė tradicija, kad esi tik “silpnoji lytis”. Reikėjo laiko ir pastangų, ir naujų žmonių, priaugusių jau demokratijoje. Kai kur teko pakeisti ir svetimtaučius, kuriems rūpėjo ne krašto gerovė, tik savo nauda.

Tad skubėta prisiauginti savų šviesuolių, specialistų, kad šalis kiltų iš tamsos ir skurdo.

Kai į vos įkurtą universitetą atvykom iš kaimo, viskas ūmai keitėsi. Daugelis miesto gyventojų — surusėję žydai, sulenkėję žydai, sulenkėję katalikai, vokiečiai ir gudai — dar ilgai netikėjo Lietuva. Ir stengėsi vaikus siųsti kitur, nes čia esą per daug priplūdo “vyžotų mužikų”, ar tai bus mokslai? Sakė, tai tik trumpa komedija, prasčiokai neilgai laikysis, vis tiek ateis lenkų ar kita valdžia. Bet buvo ir nauda: universitetas iš karto pasidarė lietuviškas.

Pradžioj Kaunas, buvusi niūri rusų tvirtovė, o dabar karo smarkiai apgriautas, buvo skurdus, nejaukus. Stai-ga virtęs valstybės sostine, privalėjo tapti gražiu ir patraukliu miestu. Tuoj gyventojų iš visos šalies pritvino dvigubai ir tribugai. Iš Rusijos grįžo ten pabėgę (arba gyvenę) lietuviai, kartu ir svetimi, išsigandę bado ir teroro. Bet Lietuva kūrėsi be turtų, viskam lėšų stigo. Statyba lėtai judėjo, ir žmonių kamšatis sunkiai talpinosi.

Naujakurių gausa ir tautybių mišrumas sumaišė senus papročius, suardė luomų etiketo normas. Šeimos kan-triai tūnojo ankštai susispaudę, vos pastogėlę gavę, tinkamo buto nei nesvajok. Pakampės ir palėpės prisigrūdo naujų valdininkų ir studentų: audeklo palom ar kaip atitvertas salono kampas, net sandėliukas tiko išnuo-moti viengungiui. Visi tik džiaugėsi per karo siaubus gyvi išlikę, o buvo bepinigiai, nes keliskart valiuta keitėsi ir visų santaupos dūmais išgaravo. Ilgai tikėta caro rubliu: ne, jis negali žlugti? O žlugo. Su vokiečių marke lyg apsiprasta, vėl taupyta, bet 1922 m. pakeitė litas! Vėl viską pradėk iš tuščio delno...

Studentija, nors gana kaimietiška, vien jaunystės

veidu ir veržlumu visiems kėlė ūpą ir Kauną jaunino bei judrino. Artojiškai nelepūs ir darbštūs, jie džiaugės atgauta lietuviška laisve, lyg stebuklu iš dangaus. Ir urmu stvėrės kopti aukštyn: iš žemojo juodadarbių luomo išsispirti į viršūnes ir — visą tautą prašviesti! Net jų triukšmai ar smagios išdaigos miestą darė mielesnį, kūrybingesnį. Jie buvo lyg atspara prieš dabarties trūkumus, vargus. Jie nešė kraštui ateities viltis. O lenkų įžūliai užgrobtą Vilniaus skriauda savaime ugdė savigarbą ir dvasinę stiprybę, sprinduliuojančią iš greitai atkuntančios sostinės.

Taip dėl karo sunkaus palikimo, dėl staiga pakitusio žmonių skaičiaus ir sudėties, dėl patalpų stokos ir valiutų kaitos — buitis tapo visai nauja ir šviesėjo, visus glaudindama vienintele linkme: kaip nors išverti naujakurybės vargus, visiems nuoširdžiai kuriant pažangą. Visa tapo nauja: papročiai maišėsi ir dilo, ryškėjo naujos kryptys. Kasdien viskas ėjo gėryn, nes taikos metu valstybė galėjo tvarkytis ir turtėti. Demokratinė visų lygybė kurstė darbingas jėgas ir teikė pasitikėjimą rytojui.

Žinoma, senų papročių miestiečiai ilgokai šnairavo į baudžiauninkų kelmo valdininkus ir studentus, bet jų prastumą vengė niekinti, nes pajuto naujos epochos dvasią, o įstatymai griežtai brėžė naujus kelius. Pamažu prisiderino ir mokėsi lietuviškos kalbos.

Studentai buvo išalkę mokslo ir rimtai lankė pasaitas bei seminarus, o bibliotekoj kiūtojo prie knygų iki vėlumos. Mėgo ir pramogas, baliukus ir šokius (valencijs, fokstrotas, tango ėjo į madą. Dainom skambėjo gegužinės panemunės, o tikra puota — valstybės teatro opera ir drama, baletas; bilietui į “padangių palėpes” liesą litelį sutaupius.

Mūsų šeimos liko toli, tik šventėm ar atostogom ten lankėmės ir laukų ar kluono darbe talkinom, o grįždami vežėmės rūkytos mėsos, sūrių ir kepsnių — Kaune kaimo skanėstais vaišino kolegas, nors kambarėly stalelis kaip delnas, jokių indų, sėstis nėra kur. Tik imk į saują juodą riekę su kvapia dešra ar kumpiu, pyrago su razinom gabalą, o arbatai čia pat užverda primusas (žibalinis virduliukas).

Kai kas iš studentų susirado tarnybas, bandė gretom mokytis (arba metė studijas, dvigubos naštos nepakėlę). Merginos mokėsi mašininkėm ar spraudė kur į raštines. Bet didžioji dalis — uoliai yrėsi iki diplomo, nors reiklūs egzaminai baugino. Norėjos greičiau išlėkti į pasaulį savarankišku žmogum, nes ir tėvų lėšos sąžinę slėgė sūriu prakaitu (užėjo ir depresija, ūkiai vos laikėsi). Iš stipendijų pragyventi irgi šykštu, vos 150-200 litų mėnesiui. Bet jaunystė ir sodiečio sunkia buitimi užgrūdintos jėgos įgalino daug ką pakęsti, šviesaus tikslo siekiant. Tik tokiom skurdžiom ir nepastoviom sa-

L. LAGAUSKAS

SENA
SODYBA

lygom jokių socialinių papročių neįgavom, nesukūrėm. Pramoga tebuvo vakarop praeiti šen ten Laisvės Alėja, sėstelti Vytauto parke ant suolelio, gamta ir Kauno panorama gėrintis; arba teatre “Otelo” ar “Klasta ir meilė” — meno pasiragauti. Pavasarį Napoleono kalnas, Pajiesiai traukė.

Po ketverto metų — jau atkakliai siektas diplomats rankose. Ir keliauk dirbti toli šalies pakrašty.

Apskričių miestai itin lėtai valėsi nuo karo griuvėsių: mūrai apgriuvę, priemiesčiuose naujakurių trobutės menkos. Dažnam sunku vaizduotis, kaip po karo gaisrų ir žudymų ir po savos diduomenės dezertyravimo — vos-ne-vos pasikėlė gyventi mūsų Lietuva! . . .

Tauragė. Nudardėjau skersai visą Lietuvą traukiniu — 12 val. kelionė. Viskas svetima, nieko pažįstamo. Lagaminą palieku stoty, žingsniuojau į Mokytojų seminariją. Direktorius beveik susiraukia priekaištu: kodėl jam siunčia jauną merginą be pedagoginio patyrimo, o čia mokinių yra jau suaugusių ir vedusių, jau mokytojavusių (įstoję diplomo įsigyti).

Sunkiausias uždavinys: kur apsistoti? Mieste daug griuvėsių, bažnyčia aplaupyta teberiogso nulaūžtais bokštais. Savaitę pravubau vienur palėpė prie virtuvės. Su mokytoja Onute B. perkošėm, teiravomės — nieko nepešėm. Galop patarta: o gal viešbūty?

Kai po karo Rusija aklina uždarė sienas, su Lenkija ryšiai nutrūko, o arklių vežikai ir diližanai pasidavė autobusų spartai — tranzito plentas aptilo, keleivių suretėjo. Todėl viešbučiai priėmė ir pastovius gyventojus. Gaunu II aukšte šviesų — du langai į plačią gatvę — erdvų kambarį. Platus stalas, dvi kėdės, geležų rėmai lovai, kampe vandens šotis praustis (kiti patogumai kieme). Į darbą netoli, gerai. Bet vos kam pasakau adresą, tuoj kreivai nujuokauja: o, pas Šeina-Dorą! Bent garsią vietą gavai! Mat, viešbutis prie Tilžės plento per praūžusį karą išgarsėjo, kad jo šeimnininkė žydė pelningai draugavo su vokiečių kareiviais, jie ten telkėsi ir buvojo. Taip aš supratau, kad pagal senus papročius padoriai mokytojai netinka gyventi viešbuty, juoba tokiu garsiu vardu. Bet dabar ten kareivių nebuvo, namas apytuštis ir tylus, švarus. Greta mano kambario gyvena teismo tarnautojas, o I aukšte mūsų muzikos mokytojas. Kaune gi įpratome visai nepaisyti, kas tam pačiam name už sienos gyvena, svarbu gauti pastogę ir kampą guoliui, nors ankšta ar nepatogu, bet jei jokių nemalonumų nėra — tūnok, ir džiaukis. O Lietuvoj tada buvo labai ramu ir saugu gyventi. Vakare ar naktį vaikščioj gatvėm — niekas neužpuldinėja, nei į kambarius nesiplėšia. Iš svečių ar stoties vėlokai namo pareiti niekad nebuvo pavojaus.

Antram pusmečiui gavau puikų kambarį naujame

amerikono lietuvio name. Visas II aukštas palei koridorių — kambariai nuomai. Kas ten greta gyveno, turbūt nė nesusipažinau, nesidomėjau. Nebuvo nė laiko, kad pirmi metai ypač užslėgė darbu: ruošti pamokas, sąsiuvinius taisyti, daug skaityti. Bet iš šalies vėl nugirdau pastabų, kad merginai geriau pritiktų gyventi prie šeimos, o ne atskiram kambarį, lyg viešbuty. Esą reikia saugoti savo gerą vardą, nes greit kyla apkalbos.

Vos į porą šeimų bendradarbiavė Onutė nusivedė susipažinti, o šiaip maža ką pažinau. Vaikščiojom plentu iki Jūros tilto, knygyne sustodavom naujų knygų pasirinkti, dar kinas — visos pramogos. Vasario 16 šventė miesto aikštėj parodė daugumą inteligentijos. Mok. seminarija suruošė vaidinimą ir išleistuves. Pietūs — privačioj valgyklėlėj su panašiais vienišuoiais (pašto ir kitų įstaigų tarnautojai, agronomas ir kt.).

Kiti metai — jau Mažeikiuose. Miesto vidurys labai išdegęs, pažįstamų nėra. Ir kambarių badas. Pabuvau mėnesį vienur, patalpa kaip kišenėlė, reikia pereiti pirklio valgomąjį, kur vaikai bruzda; nė knygų neišsipakavau. Vienintelė valgykla mieste labai vieša: vežikai, šoferiai, kelių darbininkai, švara menka ir prirūkyta ligūbų. Kažkas patarė: yra geresnė vieta, gal priims? Nuėjau. Privačiam salionėly ar šešetas valgytojų (muitinės viršininkas, banko raštvedys, mokesčių inspektorius ir kiti inteligentai). Valgis įvairus ir skanus. Apvalų stalą apsėdę vyrai juokauja, anekdotus žarsto, kaip namie. Ir prie pietų burnelę lenkia. Nesinorėjo išsyk ginču spyriotis, vieną išgėriau. Bet rodės, tai pritinka ypatingom progom (svečiai, balius ar šventė), o jie kasdien . . . Ir praneša man “šventą tradiciją”: naujas svečias, įeidamas į “šeimą”, stato butelį (aišku, lengvo vynelio tai ne, jie vertina tik vyriškai stiprų gėralą). Jie lauks, kad kurią dieną aš parūpinsiu skanų pavilgos lašą . . . Nepatiko man ir jų šnekos — anekdotai vis kone prie pat briaunos . . . Taip baigęs man geri pietūs. Laimė, netrukus gavau kambarį advokato name, ten ir pietavau.

Šiauliuose išbuvau penketą metų. Su valgiu jau neblogo. Keletas mokytojų (dažnai ir kapelionas) valgėm Piliečių klube. Padori užėiga. O su pastoge vėl ilgos odisėjės. Ilgokai pagyvenau įnamiu draugės lituanistės kambarėly, užėmusi sofą. Ir vis ėjom, dairėmės, lipom į II ir III aukštą, bet be sėkmės. Apsistojau žydų Sudikų bute, ten ir pietūs. Kultūringi žmonės (Kaune Vaižgantui mirus, tuoj pirmą žinią iš jų gavau). Kalbėjo lietuviškai, išskyrus seną tėvą. Su jų studente pavakarodavau. Tik Velykų metu buvo keblu: visi valgiai iš macų miltų. Net seniui tėvui įkyrėjo: kitiems nematant virtuvėj paprašė lietuvės tarnaitės, girdi, duok ką

V. GALKUVIENĖ

MOTERIS

tikro užkąst, su tom skiedrom tik badas . . . Jo žmona sakėsi vien dėl kitų žydų turi laikytis pasninko, nes daugelis užėina ir gali rasti ne taip . . . Kai jie butą keitė, ir aš netekau vietos. Vėl ieškokis ko bent pakenčiamo.

Vienam naujam name — savininkas lietuvis, miesto valdyboje dirbęs — tikras radinys! Sakau, tuoj imu! Bet savininkė, nenorom ir laiptais atvedusi, vangiai ap-
 rodojusi, papurto galvą: ne, čia jums netinka. Kodėl? Man net labai patinka. Ogi kad gretimai kambarį jau gyvena vyriškis. Sakau, juk atskiri kambariai, durų raktas saugus, sienos tvirtos. Ir švari gatvė, gyventojai padorūs. Ne, kietai užkirto senų papročių miestietė ponija, girdi: savo namuose aš tokių dalykų negaliu leisti . . . Man apmaudu, kad kambarys puikus, net sienos kvepia naujam name, o man neduoda. Išeidama pramurmėjau: be reikalo, ponija, taip blogai sprendžiat pagal save — gal jums pačiai ir būtų pavojinga čia gyventi!

Paskiau pasisekė. Prof. K. Šalkauskio naujos statybos namas — mažne pilis, taip puošnus. Ten apsigyveno dar pora mokytojų: St. Anglickis ir E. Urbšytė. Siūlė ir pietauti vietoj, atsiprašiau, nes malonioj šeimoj pietūs labai užgaišina, o lituanistui darbų iki kaklo, juoba man pamokos įvairiu laiku baigias, painu prisitaikyti. Klube gi patogų — nieko nevaržai, kada gali, tada sėdi prie stalo, ir jei darbe pavargęs, gali nuo visų pašnekų pailsėti.

Gyvenimo sąlygom radikalai pasikeitus, senieji papročiai pamažu blėso. Bet naujų tradicijų dar nesukurta. Kai kur atsivėrė lyg tuštuma. Pvz. jaunos, diplomuotos mokytojos, atkeltos čia profesinio darbo dirbti, miesto visuomenei likom lyg svetimos, į bendrą struktūrą neįtilpom. Vien įstaigoj darbas, klube pietūs, vakarop kinas ar teatras (retai), vaikštytės gatvėm ar lankytis pas viena kitą — tai viskas. Nuobodžiauti neteko, kad darbų daug, žurnalai ir knygos, Kaune lankytis lengva. Gimnazijų ir Mok. seminarijos, dar Amatų ir Prekybos mokyklų mokytojų buvo per keliasdešimt. Bet merginos net savo kolegų mokytojų šeimų nepažinom, nežinojom jų sudėties (kiek vaikų?). Sako, kitose dar lenkiškai kalbėta. Taip ir miesto šeimų buitį mum liko visai svetima. Mat senų papročiu ten vaisėm laukiami tik kavalieriai (dukterim partneriai, šeimninkei palydovai į kiną ar balių, į šokius, kad namie tarnaitės viską atlieka ir poniom apstu laiko pramogom). Mus mielai priėmė ir kvietėsi tik seni pažįstami iš Kauno studijų laikų arba iš tėviškės apylinkių. O tikri šiauliškiai — tik klube ar kur sutinkami, iš matymo tepažįstami.

Be abejo, vos atstatomaj Lietuvoj mūsų šeimos buvo irgi naujakurės, nepraturtėję. Butai ankšti ir menki, nei tinkamų baldų ar indų nei vaisėm išteklų. Todėl bendravo kukliai tik tarpusavy. O mes vos mažam kambarėly su pora kėdžių ir be savos virtuvės — negalėjom lygintis.

Dar vienas paprotys, nuo seno įsmegęs, buvo atgyvenęs. Piliečių klube dažnai vakarais vėlai būdavo šokiai su gera muzika. Pagal paprotį moterim vienom eiti netinka — būtinas vyriškas palydovas. Vietines merginas atitydėdavo tėvai ar broliai, kas nors iš giminių arba vyresnės tetos. O mes čia neturėjom jokių saviškių — visi liko kaime toli su savais papročiais. Mūsų bendradarbiai vyrai varžėsi dažnai palydėti, nes savo damai reikia bilietą ir vaišes apmokėti. Tai džentelmeno pareiga! Ir mum nejauku, kad kas kitas, svetimas žmogus — lyg mažą vaiką ar nebrendėlį turi apmokėti ir darytis nuostolį. Juk ir jie ne turtuoliai, o algas lygiai tokias ir mes uždirbam, tad skriausti beveik nepadoru. Bet jei kelsi ginčą, jie vistiek nesutiks kitaip elgtis, viešai

pasirodyti "neišauklėtai," nors jiems bereikalinga skylė biudžete. O kai kuris už tą pinigą jaučiasi ir nupirkęs malonę bučiniui ar glamonei. Mes gi su atsitiktiniu palydovu, lankant kiną ar balių — jokia būdu nesutikom vis vaidinti "meilės flirtą", toks kaimiško padomumo paprotys nuo jaunumės įdiegtas.

Todėl kartą mudvi su E.K. sutarėm nueiti į balių dviese, be jokio globos "skėčio". Iš tiesų, jei universitetą baigėi ir dirbi savarankiškoj profesijoj kaip su-brendęs asmuo, argi dar reikia "chaperone" dangčio? Užėmėva geroj vietoj stalėlį. Atnešė valgius, kavą. Sėdim ir dairomės. Ponių puošnios suknios mirga, muzika glosto, malonu žmonėtis. Žinoma, nevienas pažįstamų nustebo mudviejų drąsia išdaiga: vos skubom linktelėję "labas" tuoj slinko tolyn, lyg pabūgę, kad vienišos mergelės prašysis jom "skėčiu" pabūti. Tik keletas šilčiau pasveikino, pakalbino. Vien Amatų m-los direktorius G. būtinai įsiprašė draugėn prisėsti ir sau valgį užsisakė, mums irgi siūlė ko nors daugiau imti. Ir šokti vedė (paskiau baliui įsiūžus šokdino ir kiti). Jis net pagyrė mūsų sumanymą, girdi, taip visada pridera elgtis, tai pagarbos teisė moterims. Bet po baliaus nugirdom visokių kalbų (tokia provincijos inteligentų smalsa asmenišką kritika). Ypač šeimų moterų peikė papročio laužymą: jos savo dukrom neleistų vienom lankyti klubą ir į balius eiti, tai nepadoru. Tačiau kitos gyrovė, tik sakė, pačios dar neišdrįstų. O mes buvom naujos epochos augintinės, gyvenimui iš šaknų pakitus, privalėjom savo ypatingą statusą įderinti į kasdienos papročius. Aišku, tradicijas laužyti nėra lengva, net kibirkštys spraga. Bet kieta tikrovė mus vertė pratintis visur veikti savo pajėgom, nieieškant globos. Jau nebebuvom tik "silpnoji lytis", t.y. bejėgės ir beteisės. Jei pasiekėm "vyriškus aukštus mokslus" ir viešas tarnybas, privalėjom ir visur elgtis lygiu pajėgumu ir išmintim. Privalėjom būti drąsios savo teisėse. Irgi darbus neblogiau atlikti.

Dabar, po 50-60 metų, vėl daug kas kitaip virsta. Moterų teisės ir privilegijos net labai tolyn ir aukštyn pasistūmėjo. Tuo moterų "teisių lygybės" šūkiu kai kur net į šunkelius nuslystama. Kartais, atrodo, daugiau siekiama išorinių sąlygų užkariavimo, o dvasinės moterų vidaus kultūros ugdymas mažiau pabrėžiamas.

Ir pasaulinės gyvenimo aplinkybės ne visada į gerą kinta. Vakaraš moterim lankant svečius, balius ar šokius — vėl beveik būtinai vyriškas globėjas, kad didmiesčių blizgesy — Amerikoj ir Europoj — ėmė plisti nežmoniško terorizmo veiksmi. Kiekviena vėlyba išeiga iš namų, juoba jaunuolėm, darosi nesaugi. Taip laikai keičia gyvenimo spalvas ir poreikius, ir papročiai turi taikytis prie naujos dabarties.

D. MICKUTĖ — MITKIENĖ

KU-KŪ . . .

Pakilau. Nuskridau

Tėviškėlėn.

Kai grįžau — nutilau —

Tik mąščiau.

Nūn paporysiu tau.

Ką mačiau:

Pamažėle žengiu

Takeliu gimtuoju,

Lygus laukas rugių

Pavėjui banguoja.

Šalia svirno linguo'

Seno šulinio svirtis;

Matau viską, su kuo

Buvo sunku skirtis.

Matau, sesė jauna

Bijūnėlį laisto —

Jos dainelė — liūdna —

Lyg naktis ir diena —

Viskas ėmė keistis!...

Pamačiau padaržęj

Piktą paukštį sukančią —

Raiba gegė berže:

Ku-Kū, Ku-Kū, Ku-Kū! —

Pasikeitę vardai . . .

Tu namų neradai,

Nei rugių, nei rūtų —

Sapno vien tik būta!

MANO MOTINA

GABRIELĖ PETKEVIČAITĖ-BITĖ

Devintus metus baigiau, kai mirė mano motutė. Aišku, kad ir mano atminimai negali būti gausūs.

Gimiau 1861 metų pavasarį tėvo gimtajame dvarelyj, apsuptame tankia girių siena, girių, tada dar pilnų žvėrių žvėrelių, neišskiriant pikty gyvačių ir naktimis staugiančių vilkų. Bet netrūko ir malonių girių giesmininkų, margaplunksnių paukštelį, su kuriais gerai gyvenau ir mokėjau jais džiaugtis.

Tokia girių siena anais laikais buvo itin branginama tų tėvynės vaikų, kurie ruošėsi svarbiam žygiui, būtent, nusikratyti rusų valdžios jungu. Rinkosi slapčia tie vyrai po mano tėvo pastogę, negeistinių sargų nepastebimi, ir tarėsi būsimiems žygiams.

Atsimenu, kaip 1862 ar 1863-čių metų pradžioje motina nusivedė mane į tokį slaptą sukilėlių susirinkimą.

Tas faktas buvo paskui man taip dažnai kartojamas, kad dar šiandien, rodos, matau, kaip daugybė vyrų pakilo iš savo kėdžių ir eina sveikintis su mano motute. Pabučiavę jai ranką, pritupia vienas po antro prie manęs ir prašo, kad su jais pasibučiuočiau. Aš pabučiavau vieną, antrą. Kai išvydau, kad nori su manimi bučiuotis kažin koks juodbruvis, pasitraukiau nuo jo ir, uždengdama rankelę lūpas, sušukau narsiai lietuviškai, nes tada kitos kalbos nemokėjau:

— Tegul bučiuojasi ponai su ponais, o žydai su žydais! . . . Aš su žydu nesibučiuosiu!

Dėl tokio mano pasiaiškinimo, ir dar lietuvių kalba, pakilo didžiausias klegesys ir juokai susirinkusių tarpe. Juk anais laikais lenkų kalba buvo lyg inteligencijos požymis, be to, dar ir priklausymo prie dvarininkų luomo. O čia gydytojo ir dvarininko duktė . . . ir niekinama dar tada lietuvių kalba?!

Išgirdusi tokį mano išsišokimą, motina, paėmusi mane vėl už rankos, išsivedė iš susirinkimo, tardama:

— Kokią gėdą tu man padarei! . . . Ar matei, kad aš arba tavo tėvas būtume kada kokį žmogų nuo savęs stūmę?!

Ir nuo tos dienos mano motinos buvo man nuosekliai aiškinama, kad: "Dievas leido pasaulį visiems žmonėms lygiai ir įsakė mylėti savo artimą kaip patį save."

R. INGELEVIČIENĖ

TAIKA

Nebuvo irgi praleidžiama proga suartinti mane su įvairiausiais žmonėmis, ypač su pavargėliais, prašančiais išmaldos. Kai ateidavo elgetaudami tėvai su vaikais, motina patardavo man pasidalyti kokių gardėsiu su apsilankiusiais vienmečiais ir paskui jai pasakyti, ar būtų buvę man smagiau tą gardesį pačiai suvalgyti, ar matyti, kaip vargšas vaikelis apsidžiaugė, tokį kąsnelį gavęs.

Tarnų ir tarnaičių klausimas buvo motinos keliamas nuo to laiko, kaip tik mano atmintis siekia.

Motina aiškindavo, kad tarnai tai tas pats, kas tėvų rankos. Kas tarnų negerbia, tas negerbia ir nemyli savo motinos ir savo tėvo.

— Tu pati matai, kalbėdavo motina, — kad tėvas ir aš niekuomet be darbo nesėdime. Ir, jei tarnų neturėtumėm, kurie už mus dirba, dažnai pietų nebūtų kam virti, skalbinių skalbti, nebūtų kam arklių pakinkyti, kai reiktų važiuoti, ir t.t.

R. INGELEVIČIENĖ

MATER DOLOROSA

— Tai, jei užeis tau kada noras tarnaitę užgauti nemandagiu žodžiu, tai žinok, kad užgausi mane, savo motiną, drauge ir tėvelį.

Ir čia didžiausias tėvo ir motinos nuoseklumas elgesy. Niekuomet mažiausiu žodeliu neužgaudavo jie tarnų, o vieną sykį, sušukus man rūščiai ant tarnaitės, liepė motutė tuojau atsiprašyti ir tarnaitę ranką pačiuoti, sakydama:

— Ne gėda tau, kad bučiuoji kietą darbininkės ranką, bet gėda, kad tu, dykaduonė, negerbi vyresnių už save ir tepi savo lūpas nemandagumu!

1865 m. tėvas skiriamas ligoninės vedėju mažame miestely.

Persiskyrimą su sodžiumi persirgau lyg kokią ligą, ilgėjas tų gamtos grožybių, tarpe kurių iki šiol augau. Susirūpinusi motutė pakviesdavo iš miestelio mano vienmečių, kad padėtų man nusikratyti liūdesiu, bet ir toks vaistas pradžioje neveikė, nes viešnios nemokėdavo lietuviškai kalbėti, o aš lenkiškai.

Netikėtai atsirado geresnių ir tikrai stebėtinai gerų vaistų. Tame pačiame miestelyj gyveno tada Ivinskis, buvęs vietos liaudies mokyklos mokytojas, nuo lenk-

mečių netekęs vietos ir gyvenęs kitų šelpiamas. Kada-nekada jis vykdavo tik į Kauną, rūpindamasis savo kalendorių leidimu.

Tai tas Ivinskis pasiguodė mano motinai, kad neturi tinkamo kambario, kur galėtų nekliudomas dirbuotis — rašyti, piešti ir mikroskopą vartoti.

Motinos gera širdis suprato senelio vargus ir tuojau užleido vieną iš savųjų kambarių.

Netrukus dūrė motinai į akis, kad senelis kaskart blogiau atrodo, todėl paklausė, be neserga. Prisipažino tada vargšas, kad su maistu jam nekaip klojasi. Pasi-taiko net dienų, kad ir visai nevalgęs būna.

Tada abu tėveliai pasitarę pakvietė senelį visai pas mus apsigyventi.

Toliau pasakyti nemoku, ar Ivinskis, atsidėkodamas tėveliams už jų gerą širdį, ar tikrai mane pamilęs, kasdien pašaukdavo mane į savo kambarį ir, tikrai suprasdamas pedagogo uždavinį, auklėjo mano širdį ir būdą, prisilaikydamas tos pačios krypties, kokia iki šiol buvau savo motinos vedama. Be to, nežymiai, nevargindamas manęs, lyg žaisdamas suteikė daug žinių, išmokė skaityti, skaičiuoti, rašyti, supažindino su mi-

kroskopu, žemėlapiams.

Pamilau taip senelį, kad lioviaus savo gimtojo dvarelio ilgėtis, ir pramokau kalbėti su juo lenkų kalba.

Po kokių dvejų metų Ivinskis buvo kunigaikščio Oginskio pakviestas apsigyventi jo dvare, kur jam buvo suteiktos daug geresnės gyvenimo sąlygos. Su ašaromis akyse skyrėsi mūsų visa šeimelė su brangiu seneliu.

Rodos, 1868 metais ištiko mūsų šalį badas. Atmenu, kaip būrių būriais plaukė bado kankinami žmonės.

Tėvų, matyti, bijota, kad mes vaikai neužsikrėstume kokiomis ligomis nuo tų nelaimingųjų. Tada man ir broliukams nebuvo leista dalyti išmaldas pavargėliams.

Mes, vaikai, žiūrėdavome tik pro langą, kaip ištisas valandas stovėdavo motutė kieme tarp dviejų didžiulių katilų ir pilstė į dubenis viralą, o tarnaitė dalijo duonos riekės žmonių skruzdėlynui. Ir niekuomet neišgirdavome nusiskundžiant motutės, kad ji pavargusi . . . Priešingai, džiaugdavosi visuomet, kad įstengia ir gali vargstantiems patarnauti.

Tėvelis visuomet mėgdavo kartoti prancūzų rašytojo Viktoro Hugo pageidavimą, kad klebonijos durys visuomet būtų visiems atdaros, o gydytojo niekuomet

R. INGELEVIČIENĖ

PER PASAULĮ KELIAUJA ŽMOGUS

neužrakintos, ir stengėsi tą pageidavimą taikyti sau, bet tais bado metais mūsų šeimos namai buvo virtę tiesiog prieglauda.

Aišku, kad, šitaip auklėjama, seniai buvau užmiršusi visus žmonių tarpe luomų ir tautų skirtumus . . . Tuo labiau, kad motina spausdavo mane dažnai prie savo širdies, sakydama:

— Juo būsi geresnė, tuo labiau mylėsiu aš tave, ir dievulis tave mylės.

Šitą rašydama, supratau vieną savo gyvenimo faktą, kuris man iki šiol nebuvo aiškus. Išvykus iš mūs Ivinskiui, tėvai nepasamdė man mokytojos, bet išvežė mokyti pas kaimynus, drauge su mergaite, bent trejetą metų už mane vyresnę.

Dabar sprendžiu, jog šitaip buvo pasielgta, kad, mokydamosi su vyresne drauge, nepamirščiau to, kas buvo jau mano išmokta. Gi mokytoja veikiausiai taikytų mokslą prie mano amžiaus, kurs ilgas dar nėra buvęs.

Atsimenu vien, kad motina nelabai norėjo išleisti mane nuo savęs, nes girdėjau, kaip sakė tėveliui:

— Atpras nuo savųjų, nuo šeimos . . .

O tėvelis atsakė:

— Nieko blogo neatsitiks . . . Bus visuomenininkė.

Kiek menu, tas išvežimas man mokloso atžvilgiu nieko teigiamo nedavė . . . Daug ką pamiršau, ką buvo mane Ivinskis išmokęs.

Taip gyvenant man svetur, rodosi, 1869 metais pavasarį, susirgau. Tėvelis aplankė, vaistų užrašė. Mažai kalbėjo su manimi. Sakėsi daug ligonių turįs dar tą pat dieną aplankyti ir išvyko. Greitai liga praėjo, bet paėmė mane neapsakomas ilgesys. Dieną ir naktį galvojau tik apie savuosius: tėvelius, broliukus . . . Vieną naktį sapnuoju, kad su visais saviškiais esu gražioje, žalioje pievoje ir visi linksmi džiaugiamės gražiu oru, saulės spinduliais. Staiga mūsų tarpe ima skraidyti didžiuliai nematyti vabalai ir ima visus gulti. Tėvelis skuba nuo vieno prie kito, gydo. Sako mums, vaikams:

— Visi būsite sveiki!

Tik, priėjęs prie motinos, nuliūsta, išsigąsta ir, mums bežiūrint, motina išbalusi išsitiesia pievoje, o tėvelis klaupia prie jos raudodamas ir sako:

— Ji mirė.

Pabudau iš to sapno, balsu verkdamas. Ir niekas manęs nuraminti neįstengė — nei tik ką pabudusios, nei visą dieną paskui . . . Ėmiau vengti visų, net su drauge žaisti niekas manęs neprikalbėjo, nepriverė.

Pagaliau vieną dieną išgirdau šaukiant:

— Eikš, eikš! Tavo tėvas atvažiavo!

Dar labiau pradžiugau, kai tėvas pasakė atvykęs manęs parsivežti namo.

Kadangi oras buvo gražus, saulėtas, išėjome visi į

prieangį. Kai kiti išvaikščiojo ir palikau viena su tėveliu, jis priglaudė mane prie savęs ir kažin koku keistu balsu pratarė:

— Vaikeli, pagrizusi motutės neberasi . . . Ji mirė.

Nebūčiau iš karto tos žinios baisumo supratusi, jei nebūčiau išvydusi ašarų, srovėmis plaunančių tėvo veidą.

Ir visas pasaulis man patamsėjo . . . Pats ašarodamas, tėvelis ilgai mane ramino. Pagaliau susivaldęs ramesniu balsu prabilo:

— Gyventi turime. Ką darytų tavo jaunesni broliukai ir sesutės, jei mūsų nebebūtų? . . . Pagalvok ir pasižadėk sau būti visiems tokia gera, kaip motutė buvo. Danguje būdama, džiaugsis ji tada, žiūrėdama į tave . . .

Ir pajutau neįveikiamą norą tuojau padaryti ką nors, kuo motutė džiaugtų. Ir, širdies balso spiriama, kreipiausi į tėvelį, prašydama:

— Ar leisi man visus mano gražiausius drabužėlius išdalyti neturtingiems vaikams?

Tėvas verkdamas patraukė mane prie savęs ir, bučiuodamas man galvą, pratarė:

— Dėkui tau, vaikeli! Dėkui!

* * *

Vėliau sužinojau, kad motina, lankydama ligoninėje ligonius, užsikrėtusi dėmėtąja šiltine, mirė tą pačią dieną, kai aš sapnavau ją mirstančią.

Kai girdžiu bažnyčios varpus, šaukiančius žmones pagarbinti aukščiausiąjį iš širdies plaukiančiais žodžiais, skrenda į mane iš motinos kapo balsas, šaukiantis pagerbti aukščiausiąjį iš širdies plaukiančiais darbais!

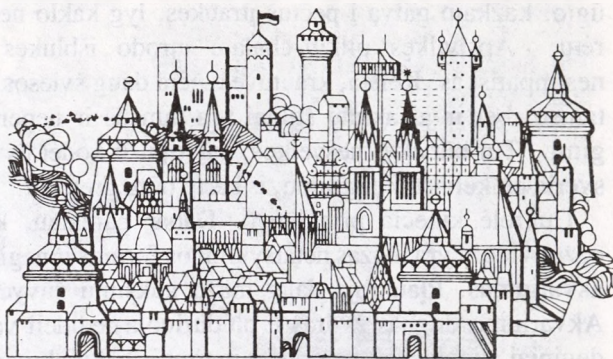
Šiais metais sukanka 125 metai nuo Gabrielės Petkevičaitės-Bitės gimimo. Ji yra kilusi iš Puziniškio dvaro, netoli Smilgių miestelio, Panevėžio aps., gimusi 1861 metais kovo 18 d. daktaro Jono ir Malvinos Petkevičių šeimoje.

Gabrielė Petkevičaitė buvo viena iš pirmųjų kovotojų už moterų teises Lietuvoje. Ji aktyviai organizavo lietuves ir 1907 metais pirmininkavo Pirmajame Lietuvių Moterų Suvažiavime Kaune. Ji buvo pasižymėjusi visuomenės veikėja ir rašytoja palikusi reikšmingą kultūrinį įnašą besikuriančios Lietuvos istorijoje. (Spausdinama ištrauka iš Gabrielės Petkevičaitės-Bitės atsiminimų — “Krislai”, 1966 m. Vilnius).

ANASTAZIJA TAMOŠAITIENĖ
EGLĖ ŽALČIŲ KARALIENĖ

ZENTA TENISONAITĖ

Eupeno miestelio turgavietės aikštė nėra didelė: trikampė ir apaugusi senais klevais. Vienoje aikštės pusėje, greta gėlių krautuvės, stovi vietinio laikraščio redakcijos namai. Lauke ant sienos, stiklinėje vitrinoje kasdien iškabinamas naujas dienraščio numeris ir svarbesnių įvykių fotografijos. Antroje aikštės pusėje, atokiau nuo gatvės, graži švento Nikalojaus bažnyčia, kurios vienas žalias bokštas dar aprūkęs dūmais nuo neseniai kilusio gaisro. Laimei gaisrą bematant užgesino, turbūt elektros laidai pasenę. Trečioje aikštės pusėje vingiuoja siaura gatvelė į miesto ligoninę. Ir dar keli namai. Aikštės vidury keli žali suoliukai ir vietos automobiliams statyti.

Iš tikrųjų čia nėra turgaus. Kiekvieną penktadienį jis įvyksta toliau, kitoje didelėje aikštėje. Suvažiuoja sunkvežimiai, pastato stalus, palapines ir pardavinėja viską. Pradedant nilono kojineimis ir baigiant gyvais paršiu-kais. Aš retai einu į turgų, bet kartais yra įdomu stebėti tą gyvą judėjimą, kurį sukelia pirkėjai, pardavėjai ir į turgų atvežti gyvuliai.

Šiandien eidama turgavietės aikštę kartu su mano penkiamete dukra Maryte, prisiminiau ką man pasakojo mano pažįstama ponja Margarita. Čia neseniai įsikūrė nauja kavos krautuvė. Pardavinėja labai geros rūšies, šviežiai degintą kavą. Tos krautuvės kava daug gardesnė, tvirtino mano pažįstama.

Popietinė gruodžio saulė beveik nebešildo, nors oras dar malonus ir švelnus. Eupenas stovi gana aukštai virš jūros lygio ir žiemą nėra tos nemalonios drėgmės kaip kitose Belgijos vietose. Už miestelio, Malmedy kryptim prasideda didžioji Herzogų giria. Kelias kopia į kalną, į pačią aukščiausią Belgijos vietą Botrange ir Baraque Michel, kur prasideda Aukštųjų Durpynų liūnas.

Šią žiemą dar nesnigo. Tai beveik retenybė, nes šioje

klimato zonoje per žiemą iškrinta daug sniego. Tik Eupeno sniegas yra sausas ir vaikai gali žaisti arba šliuožti rogutėmis kalvotomis miestelio gatvėmis.

Šiandien šaligatviai lyg nušluoti. Sausi lapai, vėjo, blaškomi, šnarėdami rieda iš vienos aikštės pusės į kitą. Kavos parduotuvė yra tarp rankdarbių ir fotografo krautuvės: durys vidury, o abudu prekylangiai šventiškai išpuošti. Viename stovi kalėdinis tvartelis padarytas iš beržo tošies. Virš stogelio kabo didelė žibanti sidabrinė žvaigždė. Mažos medinės figūrėlės vaizduoja šventą Juozapą, Mariją ir Kūdikėlį gulintį ant šieno tvartelio vidury. Aplinkui pastatytos piemenų ir gyvulių figūrėlės. Dukrelė rimtai išvardina kiekvieną ir pastebi, kad jautis, asilas ir avytės klaidingai sustatytos. Ne taip, kaip vaikų darželyje panelė mokytoja sustatė. Ir staiga pasigenda Trijų Karalių. Pažvelgus į antrą prekylangį matau, kad ten yra dekoracijos tąsa. Visa antrojo lango vitrina išpilta baltu smėliu ir vaizduoja dykumą. Per dykumą keliauja kupranugarių karavanas. O trys spalvotos figūrėlės yra pavėlavę Karaliai. Vieno veidas juodas, o visų trijų galvas puošia paauskuotos karūnėlės. Toliau kampe kartoninės palmės vaizduoja oazę.

— Mažyte, eime į krautuvę, — sakau dukrai, nes sunku jos nosytę atvilioti nuo prekylangio stiklo, — krautuvėje galėsi viską geriau apžiūrėti.

Viduje patalpos oras persunktas kavos kvapu. Čia parduoda tik kavą ir arbatą. Šiaip daugiau nieko nematyti. Paprašau vieną kilogramą kavos. “Kokios rūšies? — klausia pardavėjas. — Geros, — atsakau, — ir kad nebūtų karti. Pardavėjas ištaria keistai skambantį vardą. Gerai, — sakau, — duokite šitą.” Jis ima lėtai sverti kavą, tarytum delsia. Atrodo, nori užmegsti pokalbį, bet į jo pastabą apie gražų orą atsakau labai trumpai. Kol jis suranda maišiukus ir sveria pupeles, atidžiai apsidairau. Pats pardavėjas yra liesas, nedidelio

ūgio, kažkaip galvą į pečius įtraukęs, lyg kaklo neturėtų. Apsivilkęs pilku chalatu atrodo išblukęs ir nesimpatiškas. Keista, krautuvėje nėra daug šviesos — tamsu, bet ir jo akinių stiklai yra tamsūs ir neperregimi. Tur būt akys nesveikos, galvoju. Ir kodėl jis vis sveria po ketvirtį kilogramo, iš karto būtų greičiau.

Dukrelė kviečia prie lango. Dabar pamatau, kad oazės vidury yra mažas netaisyklingos formos ir negilus akvariumas. Plaukioja daug mažų auksinių žuvyčių. Akvariumo dugnas žydras ir plūduriuoja nedideli vandeniniai augalai. Visur pridėta margų ir baltų akmenukų. Gražu, tik iš gatvės pusės tai nematoma.

— Labai gražiai padaryta, — pastebiu pardavėjui, kuris jau atsverė keturius maišukus kavos pupelių. Tais pačiais lėtais judesiais jis viską krauna į didesnę maišelį. Keistuolis. Dukrelė taip smalsiai lenda prie akvariumo, kad įspėju ją būti atsargesne ir nieko neapversti. Tuo tarpu paimu kavą ir paduodu banknotą. Kol pardavėjas lėtai stalčiuje ieško gražos grįžtu pas dukrą.

— Užteks žiūrėti, Maryte, laikas eiti.

— Palaukite dar truputį. Neskubėkite, — sako pardavėjas ir jo veidą iškreipia grimasa panaši į šypseną, — aš jums parodysiu didelį juodą vilką.

Pasakęs skubiai prisiartina prie lango. Kaip katinas; jo minkštas apavas begarsis. Baisiai nesimpatiškas

žmogus, ir noriu kuo greičiau išeiti laukan, lyg man trūktų oro. Ir žmogaus balso tembras toks nemalonus, užkimęs, skamba lyg lipnus klįjus. Pardavėjas prisiartinęs prie lango staiga iš kažkur ištraukia nedidelį juodą vėžiuką ir skubiai įmeta į akvariumą. Išsigandusios žuvytės sprunka į visas puses ir slepiasi po augalais.

— Ką darai? — šaukia mano dukra, — vilkas žuvytes sudraskys! Tuoju jį išimk! . . .

Tas juodas gyvūnas tokiu rėkiančiu kontrastu sudrumsčia tą ramų ir idilišką oazės reginį, kad mane ima savotiška baimė. Lyg nematomas pavojus ima grasinti mano vaikui ir man. Nieko nesakydama nutveriu mergaitę už rankutės ir vilkte velku iš krautuvės. Skubu. Pardavėjas dar šukteli: “Ponia, nepamirškite gražos, — bet aš jau buvau gatvėje, užtrenkusi paskui save duris.”

— Mamyte, kodėl mes taip skubame? — klausia nustebus dukra. — Aš tik truputį mačiau. Ar vilkas auksines žuvytes ėda? Negeras ponas. Kodėl jam reikalingas vilkas? Mamyte, vilkas kitaip atrodo? Kaip vadinasi tas žvėris? Ar jis kanda? Aš išsigandau, o tu? . . .

— Truputi. Vilkų nėra. Tas padaras yra vėžiukas, bet žuvytės jo bijo . . . — ir skubame namo. Gatvėje šviečia saulė, praeina žmonės, ir šis nemalonus nuotykis ima blukti. Tik į tą kavos krautuvę jau antrą kartą nebėjau.

ZENTA
TENISONAITĖ
NATIURMORTAS

KNYGŲ APŽVALGA

Edita Nazaraite — „Medaus ir kraujo lašai.“ Eilėraščiai. „Ateities“ Literatūros Fondo leidinys — 1985 m. Spaudė „Draugo“ spaustuvė. Aplančios ir iliustracijos — pačios autorės. Kaina 6 dol.

Atrodo, šios autorės pirmoji ir nedidelė (76 pusl.) knyga, bet labai patrauklios išvaizdos. Gal užtat reikia pirma pasidžiaugt iliustracijomis.

E. Nazaraite, iš biografijos matyti, yra dailininkė ir poetė. Gimusi Vilniuje (1955 m.); vaikystę pradėjusi piešti, jos darbeliai net premijuoti. Taip pat, mėgusi pasakas. Užtat gal, lankydama Vilniaus Dailės instituto, pasirinko knygų iliustratorės specialybę. Eilėraščius pradėjo rašyti būdama Vidurinė mokykloje, rašo iki dabar; taipgi rašė (ir iliustravo) eilėraščius ir pasakas vaikams. Nuo 1984 m. gyvena Vakaruose (Graikijoje ir Kanadoje)

Šios knygos skoningai išdėstytų iliustracijų — ne per daug, kiekvienos jų prasmingumas liejasi su jos poezijos srautu. Daugumoje — jaunos mergaitės piešinio variacijos, su debėseliais ir žirgais, lapais ir šaknimis, vėju, sukuriu, vandenimis...

Poezijos temos — rimtos, filosofinės; bet „baltųjų“ eilių lyrizmas — jaunatviškas, lakus, nors ir su liūdesiu po sparnais... Motinos tema, meilės ir nevilties; skundas, istorinės vizijos ir legendos grėsmė, duona, rudens melancholija... Apibendrinti sunku, nes lakūs ir smalsūs jaunatvės žingsniai daug jau mačiusios akys... „Vėjas kuria poeziją!... O pabaigoj: „Lietuva Motina, Tavo skausmas širdį pavertė akmeniu...“

„Šventojo Kazimiero Penkšimtis“ (1484-1984)

Ši knyga — 500 m. Šv. Kazimiero mirties sukakties reziümavimui; ją išleido Mišninio rengimo centrinis komitetas, kurio

pirmininku buvo rašytojas Vytautas Volertas. Knygos pradžioj Jubiliejinio pašto ženklo nuotr. — dail. Romo Viesulo; titulinis puslapis — dail. Banguolės Raugaitės. Spausdino Tėvų Pranciškonų spaustuvė Brooklyn, N.Y. — 1985 m. Redaktorius — Balys Raugas.

Kietais viršeliais 478 p. knygoje sutalpinti svarbiausi mūsų spaudoj buvę straipsniai ir daug reikšmingų, gražių nuotraukų; ypač įdomios iš Romoje vykusių pamaldų bei iškilmių, kur švyti lietuvių tikintiesiems ir tautai palankus popiežius Jonas Paulius II.

Didžioji Kazimierinių metų dovana išeivijai — naujai paskirtas ir 1984 m. rugsėjo 14 d. Portland'e, Maine konsekruotas vyskupas Paulius A. Baltakis, OFM.

Balys Raugas, jaunystėje rašęs poeziją, išeivijoje — didis bendruomenininkas ir plunksnos darbuotojas, dabar — „Kario“ redaktorius, prie šios knygos redagavimo veltui gerokai pasidarbavo bet — neveltui: „Šventojo Kazimiero Penkšimtis“ primins mums tautinių ir religinių jausmų antplūdį tais metais; atrodė, kad šv. Kazimieras jungė mus visus bendram darbui (minėjimuose) ir bendram gilesniam susimąstymui. Ši knyga turės ir istorinės reikšmės.

„Kelionės nežinomuose kraštuose“ — Algirdo Gustaičio, Lietuviškos Knygos klubo leidinys 1985 m. Iliustruota autoriaus nuotraukomis. Viršelis — dail. Ilonos Brazdžionienės. Kaina 9 dol.

Kelionių aprašymai dabar — mūsų periodinės spaudos mada. Įvairių kelionių aprašymų randame „Drauge“, „Tėviškės Žiburiuose“ ir kitur. Ypač skaitytojui jautriai priima įvairių žmonių įspūdžius iš okupuotos Lietuvos. Kiekvienas pamato ir išgirsta ką nors naujo, nors pagrindiniai jausminiai išgyvenimai tie patys. Kelionių įspūdžiai iš kitų kraštų — skonio dalykas; ir svarbu kaip parašyta. Lengvam pasiskaitymui, tur būt, kiekviena kelionė ir jos atpasakojimas — įdomu. Kas negali keliauti, bent skaitydamas „keliauja“...

Algirdo Gustaičio, prityrusio žurnalisto bei rašytojo, įspūdžiai iš kelionių yra perduoti lietuviškos sąmonės fone, pajavairinti reminiscencijomis. Jo kelionių po Aziją aprašymų knyga būtų labiau vientisa ir meniška, jei autorius nebūtų prikerkęs antrosios trumpos dalies — „Žvilgsnis į Meksiką“.

Antros dalies įspūdžiai buvo žymiai ankščiau išgyventi ir jau, rodos, periodikoje aprašyti, ir jie nebetinka prie šių naujausių įspūdžių, kurių vaizdai ir atpasakojimo stilius yra šviežesni, moderniškesni ir labiau intriguoja.

Knyga lengvu stiliumi parašyta, gera kalba, ir įdomi skaityti.

Alė Rūta

Naujos knygos belaukiant

Kartais jau suspūdžia širdį rūpestis, kad išeivijos jaunimui menkai tevaldant gimtųjų namų kalbą, neišvengiamai ateina liūdnos dienos mūsų grožinei literatūrai. Tokias mintis praskaidrina laikas nuo laiko pasirodą mūsų tada dar naujai nepriklausomybę atgavusios ten jaunas dienas praleidusios kūrybingosios moterys. Viena tokių rašytojų, seniai žinomų periodinėje spaudoje savo moderniškios struktūros novelėmis, yra Marija Rima Tübelytė-Kuhlmann, mūsų buvusio premjero duktė.

Spaudai dabar ruošiant jos pirmąją novelių rinkinį „Isibrovėlė“, kurį išleidžia dienašio „Draugo“ spaustuvė, malonu supažindinti skaitytojus su šios knygos autore.

„Moters“ puslapiuose Marijos Tübelytės trumposios novelės buvo nereta atgaiva, nukelianti mus ne į lietuviškos praeities ir kaimo peizažą, kurio autorė nepažinojo, bet į šiuolaikinį pasaulį, išeivijon atbloktus žmones ir jų problemas. Ji rašo apie tai, ką pati gerai supranta ir pergyvena, tuo būdu sukurdamą novelei foną, kuriame verda jai pažįstamas gyvenimas. Miestas buvo jos kasdieninė aplinka, o likimas ją išmetė iš gimtojo krašto vos septyniolikos metų amžiaus. Ameriką ji pažino daug ankščiau, negu mes, užlaikyti įvairiose stovyklose, slėpdamiesi nuo bombų ir karo gaisrų. Ir gyvenimo draugą susirado bendrose universiteto studijose, taip pat karo išrautą iš savo gimtojo krašto. Daugelį metų vėliau praleido Taiwane, supama mums mažai pažįstamos kinietiškos aplinkos, kur jos vyras turėjo atsakingas pareigas, o pati Marija buvo pasinėrusi į savo kūrybinį pasaulį.

Po ilgų metų nesimatymo vėl sutikau Mariją literatūros vakare Los Angeles Taukiniuose Namuose, kur jai buvo įteikta 1978 metų „Dirvos“ premija už novelę „Susitikimas“, ir kur ji labai vaizdžiai savo kalboje

Marija Tūbelytė-Kulmanienė

mus nukėlė į savo dabartinę kinietiškąją aplinką. Nuo to laiko dažnai matydavomės, nes skrisdama aplankyti savo motiną p. Tūbelienę, esančią lietuviškoje Putnamo Sesių globoje, ji sustodavo mūsų Angelių mieste. Tuo laiku jos gausios novelės, feljetonai ir straipsniai vis pasirodydavo tai Dirvoje, tai Moteryje, tai Lietuvių Dienose.

Būtų neteisinga vertinti Mariją vien iš literatūrinio taško, nes jos gabumai ją pasuko ir kita — tapybos — kryptimi. Tam ji skyrė gal net daugiausia laiko, sprendžiant iš gausių parodų įvairiuose pasaulio kraštuose. Meną ji studijavo "Art Students League" New Yorke ir "Concoran Art School" Washington, D.C. Meno istorijoje magistro laipsnį gavo Čikagos Universitete. Individualines parodas surengė Amerikoje 1965m. Portlando Universitete, Portland, Ore., 1979m. Tautiniuose Namuose, Los Angeles, Ca., 1979m. Čiurlionio Galerijoje, Čikago, Il., 1979m. Lietuvių Bažnyčios salėje, Cleveland, Ohio.

Japonijoje net dvylika parodų, turėjusių didžiulį pasisekimą, kaip ir dešimtį Taipei, Taiwan, — taigi tikrai yra kuo pasididžiuoti. Dabar ruošiasi parodoms Floridoje.

Taigi telieka linkėti jai sėkmės, vėl sugrįžusiai į Amerikos žemę, ir laukti pasirodant jos novelių rinkinio, kuris, tikime, nebus paskutinis.

Rūta Kleva Vidžiūnienė

DAILININKĖS REGINOS

MATUZONYTĖS — INGELEVIČIENĖS PARODA

JADVYGA PAUKŠTIENĖ

Vėjuotą ir lietingą spalio vienuoliktą dieną (1985) čikagiečiai sulaukė pomirtinės dailininkės Reginos Matuzonytės-Ingelevičienės kūrybos parodos, kuri vyko Jaunimo Centre — Čiurlionio galerijoje. Tai buvo pastangos dviejų jos dukterų: Reginos Kudžmienės ir Marijos Vygantienės. Ta proga buvo išleistas dailus ir gausiai iliustruotas katalogas.

Pirmą kartą dailininkės kūrybą pamačiau beveik prieš penkiasdešimt metų vykusioje Pirmoje lietuvių moterų dailininkių parodoje 1937 metais, Kaune. Jau tada susižavėjau jos darbais. Ji buvo pajėgi ir subrendusi menininkė, puiki portretistė. Tada buvau tik pradedanti studijas, ir mus, meno mokyklos studentės, džiugino tai, kad moterys menininkės organizuotai pasirodė viešai.

Iki to laiko visur dominavo tik vyrai. Ir štai, dar besikuriančioje Lietuvoje, moterys pajuto, kad ir jos turi sugebėjimų ir gali kurti neblogiau už kitus. Tai buvo labai atmintina ir stipriais moterų talentais pasireiškusi paroda, kurių dauguma jau iškeliavo amžinybėn: Katiliūtė, Peldavičiūtė — Montvilienė, Jackevičaitė — Petravičienė, Tarabildaitė — Tarabildienė ir Matuzonytė — Ingelevičienė (ir kitos).

Dailininkę R. Ingelevičienę tekdamo dažnai susitikti Dailininkų s-gos susirinkimuose ir dailės salone Kaune. Ji buvo įdomi asmenybė, graži, elegantiška, draugiška. Su jaunesnėmis studentėmis ji visada nuotaikingai pasišnekėdavo. Žavėjomės jos portretais, pasteliniiais darbais. Ji nebuvo išdidė, kolegiškai su mumis pasidalindavo savo

**REGINA
INGELEVIČIENĖ**

AUTOPORTRETAS

patirtimi ir nuomone. Ji nebuvo veikli organizacinėje veikloje, nes visas savo jėgas skyrė kūrybai. Dalyvavo visose parodose. Jos piešti portretai dominavo parodų salėse. Nebeprisimenu kitų kūrinių, praėjo daug laiko...

Štai, dabar ir vėl teko susitikti po tiek daug metų, gaila, nebe su pačia dailininke, bet su jos kūrybiniu palikimu. Nebėra čia tų spalvingų pastelės portretų, gel jie šiandien atrodytų kitaip, bet ir išeivijos kūryba atskleidžia stiprų dailininkės talentą. Disciplinuota, santūri, koncentruota tapyba. Būdamą gera piešėja, linijomis ir spalvomis ji išryškina apčiuopiamas formas, jos yra drauge kuklios ir elegantiškos, persunktos lietuviškos aplinkos pilkais atspalviais. Tapybinė technika yra tikslī ir jungianti. Pabrėždama stambesnių linijų efektą, visuomoje išlaiko darnų ramų toną.

Dailininkė A. Kašubienė iš New York'o savo įvadiniam žodyje puikiai apibūdino kūrybinį dail. R. Ingelevičienės platumą ir siekimus.

Šios parodos surengimo nuopelnai priklauso dailininkės dukterim, kurios stengiasi išlaikyti ir visuomenę supažindinti su kūrybiniu palikimu, prie ko prisideda ir labai gražus katalogas, su Rimos Čerke-liūnienės įvadu:

“Reginos Ingelevičienės tapyboje vyrauja linijų ritmas, kuris atspindi jos kūrybai savitą dvasinę būseną. Prislopinta, net rūščių spalvų paletė pabrėžia paveikslų kontempliatyvią, neretai ir sielvarto persunktą nuotaiką. Regina Ingelevičienė tapė paveikslus serijomis, kompozicinių problemų sprendimai ją nuolat skatino ieškoti naujų išraiškos formų. Šalia sustatyti vieno laikotarpio tapybos darbai pulsuoja tuo pačiu ritmu ir linijos nenutraukiama tėkmė natūraliai jungiasi į šalia stovinčią drobę, lyg būtų to paties paveikslų dalimi.”

Dailininkė Regina Matuzonytė — Ingelevičienė paliko savo įnašą lietuvių meno raidoje Lietuvoje ir išeivijoje. Ši pomirtinė paroda praturtino ir kultūrinę veiklą Čikagoje.

Parodoje, kurią atidarė dail. V. Alekšienė, buvo išstatyti 65 aliejiniai darbai.

Iš parodos išėjau kūrybiniai ir pakiliai nusiteikusi; kad jų tik būtų daugiau ir, kad mūsų dailininkų kūrybinis palikimas būtų išsaugotas ateičiai.

DAILININKO TELESFORO VALIAUS MONOGRAFIJOS SUTIKTUVĖS IR PAMINĖJIMAS CHICAGOJE B. MOTUŠIENĖ

Monografijos leideja Aldona Valiuvienė su poetu K. Bradūnu sutiktuvių-paminėjimo metu

Praėjusių metų rudenį Čikagos Jaunimo Centre buvo paminėtas dailininkas Telesforas Valius (1977 m. miręs Toronte) jo monografijos išleidimo proga, kurią paruošė dail. R. Viesulas. Jaunimo Centro Moterų klubas surengė turtingą akademinę programą, kuriai vadovavo Salomėja Endrijonienė. Talkon buvo pasikviesta dail. Valiaus sesuo Valerija Čepaitienė, gyvenanti Čikagoje, kuri suplanavo vakaro programą taip, kad atsispindėtų dail. Valiaus asmuo ir jo polinkis poezijai bei muzikai. Jis, gyvendamas Kaune, dažnai lankęs operos ir dramos spektaklius ir mintinai žinojęs daug arijų, kurias, raizydamas savo darbus, dainuodavęs ar švilpiniuodavęs. Itin mėgęs iliustruoti poezijos knygas. Todėl programai atlikti ji pakvietė dailininkus, poetą ir muzikę, o scenos meniniam apipavidalinimui ir salės dekoravimui — Valiaus mokslo draugę dail. Agutę Rimienę. Scenoje buvo išstatyta Valiaus fotografija ir jo iliustruotų knygų rinkinys, papuoštos gėlėmis.

Programai vadovavusi S. Endrijonienė pirmąją kalbėtoja pakvietė dail. Eleonorą Marčiulionienę, Valiaus studijų bendrą klasę. Ji pateikė ryškų dail. Valiaus asmens vaizdą prisimindama jį kaip jaunuolį, ir

vėliau subrendusį į vispusišką užentelmeną. Į Kauno meno mokyklą Valius atvykęs labai jaunas, bet savo išskirtiniu charakteriu tuojau patraukė vyresnio amžiaus kolegas ir susidraugavo. Pasižymėjo sąmojumi, išmislingais pokštais, originaliu žemaitišku folkloru. Grafikos skyriuje susipažino su iškilaisiais grafikais: V. Petravičium, P. Augium ir kitais, kurie visam laikui liko jo draugais. Baigdamas meno mokyklą, pradėjo dirbti “Audinių” įmonėje dailininko darbu.

Antrasis kalbėtojas poetas Kazys Bradūnas iškėlė Valiaus ryšį su poezija: dailininko meilę jai ir įsijautimą, išreikštą poezijos knygų iliustracijomis. Lietuviškosios knygos menas nepriklausomybės metais Lietuvoje revoliuciniariškai pasikeitęs ir išaugęs, kai į ano meto dailės gyvenimą, su savitu braižu, atėjo taip vadinami keturi didieji grafikai: Petravičius, Augius, Ratas ir Valius. Dar prieškario metais pamačius dail. Valiaus ciklą “Tragedija Baltijos Pajūryje”, jį (Bradūną) ištikęs kvapą užimantis įspūdis. Pats nesupratęs kodėl. Tai buvusi lyg kokia pranašystė, kurios gal nė pats dailininkas nežinojo, o sukūrė tik ypatingos nuojautos veikiamas. Toji tragedija — Bradūno žodžiais — Baltijos pajūryje netrūkusi įvyko ir tęsiasi iki šių laikų. Kada poetas

Monografijos sutiktuvių dalyviai iš d.: A. Valiuvienė, A. Šepetytė, G. Krašauskienė, dail. A. Valeška, toliau matosi veš. B. Pūkelevičiūtė, kun. Vaišnys ir kiti.

Bradūnas galvojo apie savo poemą "Maras" išleidimą, būtinai norėjo, kad dail. Valius ją iliustruotų. "Maro" tema buvo simbolis to "maro", kuris pokario metais siautė ir tebesiaučia ir dabar. Dail. Valiui ta tema labai patikusi ir jis knygą iliustravo. Kadangi dail. Valius yra žemaitis, tai poetas Bradūnas kalbėjo ir apie Žemaitiją, kurią pamilęs po ją keliaudamas. Ji jam labai patikusi ir širdin įsmigusi. Supratęs, kad Žemaitijoje yra pačios giliausios lietuviškos kultūros šaknys, laiko nepagraužtos svetimų įtakų nepaliestos. Dėl šito ir Valių labai mylėjęs ir didžiavosi, kad jis toks mūsų tarpe buvo. Dail. Valiui pagerbti poetas Bradūnas paskaitė keletą savo eilėraščių apie Žemaitiją ir iš poemos "Maras".

Trečiasis iš eilės kalbėjo dail. Adolfas Valeška, kuris drauge su dailininkais Valium ir Vizgirda išėvijoje įkūrė Lietuvių dailės institutą. Dail. Valeška pateikė įdomią apžvalgą apie dailės išsivystymą nepriklausomoje Lietuvoje ir vėliau. Kauno meno mokykloje, pradžioje tebuvo dėstoma tik piešimas ir tapyba, kitoms dailės šakoms neturėta specialistų. Grafiką pradėjo dėstyti dail. A. Galdikas, nes jis žinojo grafikos techniką. Ano meto grafika buvo rusų meno įtakoje. Studentai pradėjo ieškoti naujų formų ir tautinių elementų. Tada tarp studentų ir profesūros iškilo nesutarimų, nes mokykla laikėsi konservatyvių mokymo tradicijų. Nauju stiliumi besireiškia studentai susilaukė grąsinimų būti pašalintiems. Vienam iš pirmųjų toks pavojus grėsė dail. V. Petravičiui. Tokioje tad padėtyje išaugo ir savo keliu nuėjo žinomi keturi didieji grafikai, jų tarpe — dail. Valius.

Toliau, dail. Valeška supažindino vakaro

dalyvius su monografija, parodant monografijoje atspausdintus dail. Valiaus darbus skaidrėse. Skaidrės rodė Foto Archyvo pirmininkas Stasys Žilevičius. Dail. Valeška trumpai jas aptarė, išpėdamas žiūrovus, kad grafikai aiškinti jis nesąs specialistas. Tad daugiausiai ryškino skirtingą ir savitą Valiaus kompoziciją, paveiksluose slypinčią mistiką, lietuviškąjį charakterį, ekspresiją. Balti ir juodi plėmai, ar spalvos abstraktuose, vertikalios ir horizontalios linijos — viskas taip smulkiai apgalvota ir sukomponuota, jos kartais skamba kaip muzika, ar kalba kaip poezija. Toks vaizdas susidarė apie dail. Telesforo Valiaus kūrybą.

Dail. Valius labai mylėjo jaunos išylančių talentų žmones. Todėl prie šio vakaro šventės įprasminimo deramai prisidėjo jauna muzikė fleitistė Asta Šepetytė. Ji pagrojo klasikinės ir lietuviškos muzikos kūrinius. Vakaro dalyvių buvo šiltai sutikta ir pakartotinai iškviesta.

Monografijos sutiktuose dalyvavo ja savo lėšomis išleidusi dail. T. Valiaus našlė Aldona ir jos sesuo — keramikė Gražina Krašauskienė, buvusi dail. Valiaus mokinė, abi iš Toronto. Aldona Valiuvienė pareiškė gilią padėką Jaunimo Centro Moterų Klubui ir jo pirmininkei S. Endrijonienei už su rengimą monografijos sutiktuvių akademijos, ir V. Čepaitienei už programos suorganizavimą. Taip pat, širdingai dėkojo programos atlikėjams, monografiją įsigijusiems bei vakaro dalyviams už gausingą atsilankymą. Viešnios iš Toronto ir programos atlikėjai buvo pagerbti raudonomis rožėmis, kurias įteikė dail. Valiaus sesers Valerijos dukraitė Laima Pauliūtė. Po programos

buvo pasivažiinta ir pabendrauta.

Visuomenės padėka priklauso Aldonai Valiuvienei už praturtinimą mūsų dailės tokiu vertingu monografijos leidiniu — tikru paminklu dailininkui Telesforui Valiui.

Lietuvių moterų poezijos vakaras buvo surengtas š. m. kovo mėn. 15 d., Čikagoje. Šią vakaronę paruošė N. P. Marijos seselių rėmėjos, vadovaujamos M. Ramienės. Programai vadovavo raš. N. Užubalienė. Savo kūrybą skaitė: D. Sadūnaitė, O. Mikailaitė, J. Švabaitė-Gylienė, V. Bogutaitė, L. Sutema. Taip pat buvo skaitoma ir kitų kūryba: J. Degutytės, J. Vaičiūnaitės, O. Baliukonytės, E. Juodvalkytės, L. Šimkutės, E. Nazaraitės. Jų eilėraščių skaitė: akt. L. Šulaitytė-Day, D. Antanaitytė-Velasquez ir A. Kižytė.

Skulptorė Irena Raskevičienė prieš penketą metų atvyko iš Lietuvos. Ji yra baigusi studijas Vilniaus Dailės institute 1954 metais. Ilgus metus dirbo pedagoginį darbą. Kanadoje skulptorė dėsto Etobicoke meno mokykloje. Šalia tiesioginių pareigų mokykloje ji daug valandų skiria ir kūrybai.

Aktorė Laima Rastenytė-Lapinskienė. Šalia visų kitų meniškų gabumų bei darbų, vadovauja lietuviškam lėlių teatrui, kuris sėkmingai gastroliuoja įvairiose mokyklose. Jos sudaryta ir paruošta programa yra skiriama mokyklinio amžiaus žiūrovui. Spalvingai inscenuotose lietuviškose pasakose dalyvauja pati režisierė pritardama gitarą ir vaidindama, bet svarbiausią vaidmenį atlieka įvairios lėlės, o joms padeda vaikai. Lėlių teatro (marionetių) istorija yra labai sena. Lietuvoje jau 16 a. lėlių teatruose buvo atliekami religiniai vaidinimai. Tačiau patys reikšmingiausi keliaujančių lėlių teatrų vaidinimai vykdavo prekyvietėse, kur šalia istorinių buvo atliekami ir dienos naujienų įvykiai. Lietuviškam lėlių teatrui ir vadovei linkime sėkmės!

• MOTERYS PASAULYJE

Iš 1947 ir 1948 metų koncertų Vokietijoje

Viršuje iš k.: A. Kalvaitytė, J. Nauragis, J. Motekaitienė, S. Gailevičius, S. Baras, V. Jakubėnas

Apacioje iš k.: V. Adomavičiūtė (baletas), A. Kalvaitytė, J. Motekaitienė, T. Vasiliausienė (baletas), J. Vasiliauskas (baletas), Vaičiulėnas, V. Jakubėnas, S. Velbasis (baletas)

Praėjusiais metais mirusi sol. Izabelė Motekaitienė buvo paminėta koncertu Čikagoje, kurio tema buvo "Mirtis dainoje". Koncerto programą atliko jos studijos buvę mokiniai: D. Bajalytė, A. Budrytė, A. Pankienė, A. Polikaitis, D. Polikaitytė, O. Požarniukaitė, T. Rūta, A. Vitaitė ir kiti. Studijai dabar vadovauja sūnus muz. M. Motekaitis. Programa buvo sudaryta iš klasikinių kūrinių: Pergolesi, Bach ir kitų, taip pat ir kom. G. Gudauskienės kūrybos.

Žiupsnelis prisiminimų apie Izabelę Motekaitienę

Su Izabele teko bendrauti jaunystėje, dainavimo studijų metu. Pažinojau ją Kauno Valstybinėje Konservatorijoje. Vėliau abi kartu dainavome operoje "Aida", kurioje ji debiutavo.

Atsidūrus tremtyje Vokietijoje vėl dirbome kartu. Susidarė grupė menininkų, kurie su koncertais apvažinėjo visas vietas kur gyveno lietuviai. Tikiu, kad dar daug kas prisimena mudviejų dainuotus duetus.

Apie Izabelę daug buvo rašyta spaudoje, daug kas skaitė jos biografiją. Aš tik noriu prisiminti kai kurias jos charakterio bruožus. Ji buvo labai stiprios valios, visada stengdavosi savo tikslą pasiekti. Bet drauge ji buvo labai švelni, mes niekad neturėjome jokių nesusipratimų. Ji buvo gausiai Dievo apdovanota įvairiais talentais, kuriuos ji puikiai išnaudojo. Šalia gero balso ji buvo gera svetimų kalbų vertėja. Ji vertė ne tik dainas, bet operų libretus. Ji buvo poetė ir literatė, šalia poezijos rašė straipsnius ir recenzijas.

Nustojusi dainuoti pati, ji įsteigė dainavimo studiją, kurioje dirbo iki savo gyvenimo galo, kol Dievulis ją pasiėmė.

Ilsėkis ramybėje, miela Izabele, šioje svetimoje žemelėje!

Alia Kalvaitytė-Velbasienė.

Aktorė Karolina Nendrė Masiulytė

gyvena Paryžiuje. Ji yra pasižymėjusi savo vaidyba dramos teatruose ir televizijoje. Mokslus baigusi Charles Dulin dramos studijoje ir Rue Blanche konservatorijoje. Ji dalyvavo įvairiuose klasikinių dramų pasta-

tymuose. 1982 metais ji paruošė asmenišką spektaklį, kuriame išpildė savo sukurtus komiškus personažus. Teatro kritikai spaudoje apie tai labai gerai atsiliepė ir ją įvertino kaip gerą humoristę, turinčią įžvalgų ir aštrų stebėjimo pojūtį. Po to jos karjera pradėjo kilti. Ji dažnai matoma televizijos programose ir teatrų pastatymuose. Paryžiečių ji yra mėgiama, ypač jos sukurtų personažų komiškose situacijose.

Sol. G. Čapkauskienė, iš Kanados, koncertavo St. Peterburge. Prieškalėdinėje programoje ji išpildė lietuvių kompozitorių kūrinius ir operų arijas.

Sol. A. Stempuzienė — Švedienė išleido ketvirtąją plokštelę, kurioje įdainavo lietuvių kompozitorių dainas, jai akomponavo Barbara Klanowski. Iš viso yra įdainuota 14 dainų: J. Švedo, K. V. Banaičio, Č. Sasnausko, J. Tallat-Kelpšos, J. Gruodžio ir V. Jakubėno. Supažindinimui su plokšte solistė surengė koncertus įvairiose JAV vietovėse.

Tarptautinė moterų konferencija įvyko 1985 m. liepos mėn. Nairobi, Afrikoje. Čia buvo nagrinėjamos žmogaus asmeniškos laisvės ir moterų bei vaikų problemos. Tarptautinės taikos paskelbtais 1986 metais ir toliau stengiamasi pagerinti šeimos teisių apsaugą, o ypač moterų ir vaikų gerbūvį neturtinguose kraštuose.

“Mūsų Vaikas” yra JAV LB Švietimo tarybos leidžiamas laikraštėlis, kuris yra skiriamas mažamečius vaikus turinčiom lietuviškom šeimom. Redakcijos ir administracijos adresas: S. Vaišvilienė, 3704 West 68th Street, Chicago, Ill., 60629, USA.

Lietuva a Paris — Lietuvių liaudies ir kitos dainos. Plokštelę įdainavo Jolanta Vaičiutytė ir Antanas Mončys.

Garsioji operos solistė Teresa Zylis-Gara yra kilusi iš Lietuvos, nuo Lentvario. Savo jaunystę praleido Lenkijoje, kur ir gavo muzikinį išsimokslinimą. Solistė karjerą pradėjo Vakarų Europoje žinomose operose, o po to sekė garsiosios užjūrio operos: San Francisco, Chicago, New York'o Metropolitan ir t.t. Ji dalyvavo įvairiuose operų pastatymuose su garsiais solistais, kaip Dietrich Fischer-Dieskau, Placido Domingo arba dirigentais, kaip Karl Boehm, Herbert von Karajan ir kitais.

Naujoji “Moters” žurnalo administratore yra **Laima Senkevičienė**. Linkime sėkmės!

Dr. Giedrė Sidrienė su šeima apie 1950 metus

ATSIŠVEIKINANT

Sunku rašyti tokia skaudžia tema, kaip apie mylimos pusseserės dr. Giedrės Sidrienės mirtį. Augom šalia viena kitos beveik to paties amžiaus, ir kadangi nei ji, nei aš neturėjome seserų, tai beveik skaitėmės seserys. Bendros būdavo mūsų atostogos, dažnai bendravome gimnazijos laikais. Ji lankė Marijos Pečkauskaitės, aš šv. Kazimiero Seserų, — kaip tik tuo laiku, kai į Lietuvą su savo azijatiška kariuomene įvygiavo rusai.

Keliai trumpam išsiskyrė studijų laiku, ji pasirinko mediciną, aš literatūrą, bet, kaip žinome, karo metu studijos neilgai truko. Vėl susijome Vokietijoje, kur ji tęsė medicinos studijas, o aš buvau pasirinkusi lengvesnį kelią — lietuviškos dainos ir šokio reprezentaciją “Čiurlionio” ansamblyje. Studijoms baigiantis, įvyko ir jos vestuvės su jaunu dr. Rimvydu Sideravičium — Sidriu, gi jau New Yorke susijaudinusi nešiau prie krikšto sakramento jos pirmagimį Raimundą.

Jei kas paklaustų, koks buvo Giedrės ryškiausias būdo bruožas, neabejodama atsakyčiau, kad tampo, katalikiškos šeimos noras ir niekad neišblėstantis optimizmas. Sidriai susilaukė devynių, penkių sūnų ir

keturių dukterų, kurie visi išaugo tokie, kaip ji svajojo, — išsimokslinę, religingi lietuviai. Net keturi pasiekė doktoratus. Laikraščiuose galėjai visad rasti Giedrės ir Rimo Sidrių didžiules aukas lietuviškai veiklai, jų vaikų rašinėlius jaunimo skyriuose, o suaugę jie stojo į veikėjų eiles, mokytojų vasario 16 gimnazijoje, rašė knygas, vadovavo jauniems ateitininkams.

Užmigo Giedrė Sidrienė-Šalčiūtė tyliai, be kančių, kaip tyčia per Motinos Dieną, kai visi vaikai iš visų miestų skambino telefonu ją pasveikinti. Didžiuliame skausme liko visa šeima, bet jos gyvenimo gražus pavyzdys visad švies jos artimiesiems, kaip žvaigždė — keliarodė.

R. K. VIDŽIŪNIENĖ

PAGARBOS NUSIPELNIUSI MOTINA

Prieš vienerius metus, 1985 m. Motinos Dieną, staiga pasimirė iškili devynių vaikų motina Giedrė Šalčiūtė Sidrienė, rašytojos A. Gustaitytės Šalčiuvienės duktė.

Rašytojos labai mylima pirmgimė, Gie-

**BRONĖ PABEDINSKIENĖ BUVUSI
"MOTERS" ŽURNALO ADMINISTRATORE**

drė augo guvi ir gabi mergytė. Poetas J. Aistis savo knygoje "Apie Laiką ir Žmones" prisimena ją mažytę Kauno gatvėje rudenį, gaudančią krintančius lapus. Ji ir jos mama jam paliko mielą įspūdį.

Giedrutė lankė Marijos Pečkauskaitės gimnaziją Kaune. Buvo rimta, gabi moksleivė. Auklėtojai tikėjo, jog ji taps profesionalė. Nors daugelis sričių ją domino, altruizmas nusvėrė: Giedrė pasirinko studijuoti mediciną.

Sunkiomis karo ir pokario sąlygomis baigusi mokslą, Vokietijoje susituokė su dr. Rimvydu Sidriu. Darni jauna pora, imigravusi į JAV, augino vaikučius. Giedrė, bene kasmet susilaukdama kūdikio, gyrėsi draugėms, kad tesijaučianti gerai ir labai tvirtai tuo metu, kai laukianti kūdikio. Jos motiniška širdis atsigaudavo, kurdama naują gyvybę — pilnėdama meile ateinančiam į pasaulį. Šeimai didėjant, Giedrei neteko galvoti apie savo profesinę karjerą. Didžiausias jos rūpestis buvo — gauti lietuviškai kalbančią auklę... Aišku, visi jos vaikai puikiai išmoko lietuviškai. Vyresnieji vaikai suaugę aplankė gimines Lietuvoje. Ten jų meilė kraštui ir gimtajai kalbai dar daugiau sustiprėjo. Giedrės sūnus dr. Linas Sidrys straipsniais ir gyvu žodžiu ragina jaunas poras auginti gausias ir lietuviškas šeimas.

Giedrė pasimirė staiga, nesirgusi, nekenčėjusi, atlikusi savo didžią pareigą. Tebūna ji pavyzdžiu visoms lietuviškų šeimų motinoms!

D.N.

ŽEMĖ, SAULĖ

IR ŽVAIGŽDĖS

Jonas Prunskis, dipl. chemikas

Dangaus kūnai yra astronomijos mokslo šaka. Astronomijai dar priklauso trys panašios mokslo šakos: chemija, fizika ir matematika. Fizika yra reikalinga gravitacijai: dujų, skystų ir kietų kūnų reagavimas į didelį karštį ir šaltį. Matematika reikalinga matuojant skirtumus; chemijoje operuojant kartais su labai mažais skaičiais iki šimto tūkstantosios tikslumo, o astronomijoje skaičiuojant milijonais, bilijonais, šviesmečiais, t.y. dideliais skaičiais. Tiek chemijoje tiek astronomijoje naudojama spektrometrija.

Kaip atsirado žvaigždės, Saulė ir Žemė? Mokslas įvairiai spėlioja, tačiau daug pasekėjų tiki, kad senovėje buvo iš visų Žvaigždžių, Saulės ir Žemės susidaręs vienas milžiniškas vienetas — kamuolys. Kažkada įvyko neįsivaizduotinai stiprus sprogo ir išlaskė į milžinišką erdvę, sukurdamas, Žvaigždes, Saulę ir Žemę. Ank-

Bronė Pabedinskienė, buvusi ilgametė "Moters" žurnalo administratorė, mirė š.m. kovo mėn. 28 d., palaidota Toronte. Administracijoje pradėjusi dirbti nuo 1956 metų, daug prisidėjo žurnalo kūrimosi pradžioje plėsdama prenumeratorių ir platintojų skaičių. Ilgus metus ji nuoširdžiai darbavosi ir rūpinosi žurnalo finansine padėtimi. Dėl pablogėjusios sveikatos šių metų pradžioje pasitraukė iš einamų pareigų. Rengėsi po visų darbų ilgiau pailsėti šiltoje Floridoje, bet likimas lėmė kitaip, nustojo širdis plakusi Didįjį Penktadienį. Mielą Brone, ilsekis ramybėje!

"Moters" komplektai

Jei kam dar reikia senų "Moters" žurnalo numerių, prašom pranešti redakcijai: "Moteris", 1011 College St., Toronto, Ont., Canada, M6H 1A8. Žurnalus pasiimti galima veltui, persiunčiant paštu reikės sumokėti pašto išlaidas.

sčiau toks sprogoimas būtų sunku įsivaizduoti, bet kada yra atrasta branduolinė — reakcija, H bomba, tai toks sprogoimas jau šiek tiek suprantamas. Senovėje manyta, kad Žemė yra pagrindinis erdvės kūnas apie kurį sukasi Saulė ir Žvaigždės. Jau 200 metų prieš Kristų, graikas Aristardus spėjo, kad Žemė sukasi apie Saulę, bet tada tai buvo laikoma herezija. Vėliau atradus teleskopus buvo nustatyta, kad Žemė su planetomis sukasi apie Saulę. Kopernikas apie 1500 m. po Kristaus nustatė, kad ne Žemė yra centras, bet Saulė. Vėliau patobulėjus teleskopams, buvo nustatyta, kad Žemė su planetomis sukasi apie Saulę, o Saulė su planetomis sukasi apie kitus dangaus kūnus. Saulė turi 9 planetas. Planetomis vad. dideli dangaus kūnai skrendą apie Saulę. Jos neduoda šviesos bei šilumos. Saulė yra žvaigždė. Visos žvaigždės yra dujinės, t.y. sudarytos iš hidrogeno ir helio. Planetos arčiau Saulės yra sudarytos iš kietųjų metalų bei kitų kietų medžiagų kaip pvz. Merkurijus, Venera, Žemė ir Marsas. Toliau esančios planetos, kaip Jupiteris, Saturnas, Uranas, Neptūnas, Pluto, yra sudarytos iš dujų hidrogeno ir helio, tačiau jų vidus dėl didelės gravitacinės traukos yra kietas, o išorinis sluoksnis skystas. Saulė su planetomis juda milžinišku greičiu viduje savo "Milky way galaxy," o visa galaktika (galaxy) juda erdvėje milijono mylių greičiu. Kaip didelė yra dangaus erdvė — sunku įsivaizduoti. Dangaus erdvėje yra milijonai galaktikų t.y. žvaigždžių grupių, o kiekvienoje galaktikoje yra milijonai žvai-

gėdžių kurios kaip ir mūsų Saulė turi planetas. Jų tarpe yra ir tokių, kaip mūsų Žemė, kurioje yra sąlygos augti ir gyventi gyvybei. Vien tik mūsų Saulės — “Milky galaxy” gali būti nuo 50 iki milijono Žvaigždžių, kurios turi panašių planetų kaip Žemė, kuriose gali tarpiti gyvybė. Kiek didelė yra dangaus erdvė tai galima suprasti iš šio palyginimo: per Atlanto vandenyną laivu iš Europos į Ameriką reikia plaukti apie 5 dienas, jei Atlanto vandenyną laikytume dangaus erdve, tai mūsų Žemė būtų tik vienas vandens lašas. Iš Saulės planetų tik vienoje Žemėje yra gyvybė: kitos planetose yra arba labai karšta arba labai šalta, nekalbant apie oro trūkumus bet kokiai gyvybei tarpiti.

Kokiomis priemonėmis, yra tiriami dangaus kūnai? Dangaus kūnus pradėjo tirti Galilėjus, kuris bene pirmas išrado teleskopą. Teleskopų stiklai laikui slenkant vis tobulėjo. Paskui buvo panaudotas teleskopas su foto aparatu — erdvę fotografuojant. Daugiausiai tolimesnių žvaigždžių tyrimams naudoja spektrą, t.y. žvaigždžių šviesą leidžia per stiklo prizmę — vadinama spektroskopija, kas plačiai naudojama chemijoje — analizėms. Spektroskopijoje, t.y. šviesą leidžiant per stiklo prizmę, kiekvienas elementas turi kitokį šviesos linijos susisluogsnivimą. Todėl naudojant spektrą sužinome Saulės ir kitų žvaigždžių kompoziciją, temperatūrą, gravitaciją, jų svorį; kaip greit žvaigždė sukasi, artinasi ar tolsta, magnetinį lauką ir t.t. Kad spektras išeitų geresnis, sujungia stiklo prizmę su teleskopu, kad netrukdytų oro sluoksnis lėktuvų ar satelitų pagalba iškeliama į padanges. Taip pat žvaigždžių tyrimui naudoja radioteleskopus, nes žvaigždės išduoda radiobangas ar šviesą, jų sugaudymui naudoja tam tikrus kelių šimtų metrų ilgio metalinius tinklus — panašiai kaip radarą. Dabar yra tokių stiprių teleskopų, kad iš Amerikos žiūrint gali matyti ir atskirti Rusijoje važiuojančio automobilio šviesas. Ar galės nuvažiuoti žmogus į žvaigždės jų patyrinti? Niekomet netikėkite ir neklusykite laikraščių sensacijų, “Voyager” — Amerikos paleistas erdvėlaivis tik per 25 metus gali pasiekti Saulės sistemos galą. Tas pats erdvėlaivis gali pasiekti artimiausią žvaigždę tik per 40 tūkstančių metų. Kaip aš rašiau: dangaus erdvė tokia didelė, kad jeigu Atlanto vandenyną palaikytume dangaus erdve, tai mūsų Žemė būtų tik vienas mažas vandens lašas! Iš kur žvaigždės ir mūsų Saulė gauna energijos? Mūsų Saulė yra 93 milijonų mylių atstume nuo Žemės. Ji duoda mums šilumą ir šviesą. Saulė ir žvaigždės yra dujiniai kūnai sudaryti iš hidrogeno ir helio.

D. Tarabildienė

Saulė

Tai lengva nustatyti naudojant stiklo prizmę. Saulės ir žvaigždžių šiluma ir šviesa yra hidrogeninės bombos principas. Saulėje tokia branduolinė reakcija vyksta jau apie 5 milijonus metų ir dar 5 milijonams metų tos energijos užteks. Tokia reakcija Saulėje pagamina milžiniškas liepsnas siekiančias net iki 20 tūkstančių mylių aukščio. Saulė nuo tų liepsnų ir reakcijos įgauna karštį ir šviesą, kurios pasiekia ir Žemę. Tokia pat reakcija kokia vyksta Saulėje — vyksta ir kitose žvaigždėse. Kadangi tos žvaigždės yra labai toli, tai mes iš žvaigždžių nejaučiame nei šviesos nei šilumos. Saulė yra nuo Žemės 93 milijonų mylių atstume ir jos šviesa Žemę pasiekia per 8 min. Artimiausia žvaigždė nuo Žemės yra už 27 trilijonų mylių ir jos šviesa Žemę pasiekia per 4,5 šviesos metus. Šviesa lekia

per sekundę 186 tūkstančius mylių arba šviesa per metus nulekia 6 trilijonus mylių — ką mes ir vadiname šviesmetis. Yra žvaigždžių taip toli nuo Žemės, kad jų tolis skaičiuojamas šimtais ir tūkstančiais šviesmečių.

Žvaigždė irgi yra neamžina. Išsibaigus hidrogenui ir pavirtus heliu, vidaus temperatūrai pakilus, helio branduolinė reakcija prasideda ir vyksta pagamindama naujus elementus kaip anglį, deguonį ir kitus. Nauja žvaigždė yra melsvos spalvos, vėliau ji šviesėja, o į pabaigą pasidaro raudonos spalvos. Žvaigždė išsibaugusi sprogsta išmesdama į aplinką įvairius elementus. Vėliau iš susprogusios žvaigždės susidaro didelės traukos ir labai tankaus tūrio kūnai vad. “Black hole”, kurie besisukdami didelės gravitacijos būdu sutraukia dujas bei dulkes, pakyla temperatūra, prasideda žvaigždėse esanti reakcija ir taip gimsta nauja žvaigždė. Žvaigždės gimimas ir jos pranykimas užima daug milijonų metų — tai ilga procedūra. Kaip minėjau, žvaigždės susigrupavę į junginius, vad. galaktikais irgi juda milžinišku greičiu, o jų yra irgi milijonai. Dangaus erdvė yra milžiniška, o jos kūnų arba žvaigždžių yra bilijonų bilijonai. Daug tų žvaigždžių turi, kaip mūsų Saulė, planetų, o ir jų planetos, kaip mūsų Žemė, turi mėnulį ir viskas juda nepaprastu greičiu ir taip tiksliai, kad neįvyksta didelių susidurimų. Dauguma astronomų, matydami tokį tikslų erdvės kūnų judėjimą, yra tikintieji.

Keli žodžiai apie kometas. Kometa yra sudaryta iš “galvos”, kuri yra kieta substancija apsupta leduotu kūnu, ir ilgos nusitęsios uodegos, sudarytos iš sušalusiu dujų. Apšviesta saulės ji spindi kaip ir žvaigždė. Kometos turi savo orbitas, kurių yra įvairių, t.y. vienos apkeliauja savo orbitas per keliolika metų, bet yra ir tokių cometų, kurios apkeliauja savo orbitą per tūkstančius metų. Jų orbitas yra pailgo apskritimo.

Šiais metais daug entuziastingų žiūrovų ir mokslininkų sutraukė garsioji Halley kometa, kuri prie žemės priartėja kartą per 75 metus. Sekantį kartą Halley bus matoma tik 21 amžiuje.

Asteroidai yra labai mažos planetos turinčios nuo kilometro iki kelių šimtų kilometrų diametro, lekiančios apie Saulę. Jų daugiausiai yra tarp Marso ir Jupiterio. Asteroidų kilmė, spėjama, susidarė iš sprogusios prieš milijonus metų kokios nors planetos. Kada mažas asteroidas nukrenta ant Žemės — tada vadinamas meteoritu.

Dangaus kūnai dar nėra visai ištirti ir laikas nušviečia vis naujus horizontus apie jų egzistenciją. Astronomija sparčiai vystosi pirmyn atidengdama žmonijai naujas žinias.

• SVEIKATA

KOSMETINĖ CHIRURGIJA

MED. DR. O. GUSTAINIENĖ

Gražus yra Dievo sukurtas pasaulis. Mūsų žemės gražus yra kiekvienas kampelis: ežerai, upės ir vandenynai, miškai, kalnai bei kloniai, javų laukai ir lankos, dykumų šiurpūs plotai. Yra žmonių ypatingai jautrių gamtos grožiui. Juos žavi netik didingi gamtovaizdžiai, bet ir kuklus gėlės žiedas, blizgesys rasos lašelyje, upelio čiurlenimas, beržo žievės baltumas ir vakaro ilgi šešėliai. Kiti žmonės gamtos grožiu yra mažiau jautrūs. O kaip nevienodai reaguojama į grožį randamą poeto žodyje, menininko paveiksluose, skulptūrose ar muzikos kūrinuose. Taigi grožis dalinai yra subjektyvi sąvoka. Šis subjektyvumas tampa ypatingai ryškiu, kai bandoma kalbėti apie moters grožį.

Moters ir apamai žmogaus grožis turi du komponentus: fizinį ir dvasinį. Senas lietuviškas pasakymas "su grožiu negyvensi" ir pabrėžia kaip tik vidinio, dvasinio grožio svarbą ir vertę. Jeigu žmonės yra taip skirtingi savo išvaizda, tai ar kartais nebus paties Kūrėjo spėjimas kaupti daugiau dėmesio į žmogaus pačią esmę: į jo sielą, į jo dvasinį pasaulį. Tačiau fizinis grožis nėra blogybė savyje. Tai irgi Dievo dovana. Šiai Dievo dovana moterys yra ypatingai jautrios. Tikrai neatsiras moters, kuri norėtų būti negraži.

Šių dienų nudvasintame pasaulyje į fizinį grožį krepiama ypatingai daug dėmesio. Todėl nenuostabu, kad kosmetinė chirurgija yra taip populiari. Trumpai paminėsiu keletą operacijų, kurios yra gana dažnai daromos šioje srityje.

Veido raukšlių panaikinimas.

Su amžiumi odos elastingumas menkėja ir to pasėkoje atsiranda raukšlės. Ištempti veido odą yra gana didelė procedūra. Operacija užtrunka apie tris valandas. Veido odą reikia atkelti nuo raumenų (tempama

tik oda noliečiant raumenų, nuo kurių priklauso veido išraiška.) Veido odoje yra labai daug kraujagyslių, kurias tenka prideginti. Todėl daugiausiai laiko ir praeina kraujavimui kontroliuoti. Darant šią operaciją, tenka taisyti ir akių vokus, nes paakiuose raukšlės paprastai pirmiausiai atsiranda. Viršutiniai vokai tokiu atveju irgi jau būna padribę. Operacija atliekama su vietiniu užmarinimu. Prieš operaciją pacientei duodama raminančių vaistų ir vaistų nuo skausmo, nes užmarinimo procedūra yra skausminga. Rezultatai būna geri, bet ne visam laikui. Ankščiau ar vėliau raukšlės vėl atsiranda.

Gilios pavienės raukšlės gali būti panaikintos įšvirksčiant po oda kolageną. Tik reikia pirma patikrinti ar pacientė nėra kolagenui alergiška. Mažas kolageno kiekis įšvirksčiamas kur nors rankoje ir stebima mėnesį laiko. Tačiau pasitaiko, kad alergija išsivysto ir vėliau. Tokiu atveju oda parausta, susidaro guziukai ir lieka randas. Ši operacija yra labai brangi, o draudimas išlaidų neapmoka.

Kumpo nosies ištaisymas yra itin populiari operacija. Ši operacija taip pat atliekama su vietiniu užmarinimu. Jeigu nosis yra rieta, nosies nugarėlė įlinkusi, galima iš nosies vidaus išimti gabalėlį kremzlės ir įlinkusią nugarėlę pakelti. Reikia sutikti, kad taisyklingos formos nosis, estetiniu požiūriu, turi daug reikšmės veidui.

Veido odos atnaujinimas.

Brendimo laikotarpyje, esant labai aktyvioms veido odos riebalinėms liaukoms, nereta jaunuolė, o ypač jaunuolis yra kamuojami spuogu, kurie vėliau palieka mažus randelius ir duobeles veido odoje. Tai "Acne" randai. Juos galima pašalinti nuėmus veido odos viršutinį sluoksnį. Operacija vadinasi dermabrasion. Oda nubrūžinama elektriniu, iš mažų deimantų gabaliukų pagamintu šepetuku. (Šepetukas sukasi 2.500 kartų per minutę. Po operacijos ant veido susidaro šašas, kuriam nukritus atauga nauja, lygi oda. Labai svarbu yra chirurgo patyrimas: jeigu tik per daug odos nubrūžinama, lieka randai. Šiai operacijai reikia pilnos anestezijos, bet pacientas gali apleisti ligoninę tą pačią dieną. Operacija yra sveikatos draudimo apmokama, nes randai yra acnė ligos paseka.

Raudonieji apgamai (port-wine stains) gali būti pašalinami argon laser arba anglies dvideginio laser pagalba. Tik dar ne visos ligoninės šiuos instrumentus turi.

Poodinių riebalų pašalinimas.

Persiritus į antrąją pusę amžiaus, daug-

liui moterų riebalai turi tendencijos susikrauti apie juosmenį. Taip atsiranda ta "atsarginė padanga." Drauge, šioje kūno dalyje, pasmunka ir oda. Riebalų ir odos pašalinimas yra didelė operacija, nes neretai nustojama gana daug kraujo. Operacijos metu pacientei visada reikia duoti daug skysčių (intravenous), o retkarčiais reikalinga ir kraujo transfuzija.

Yra moterų, pas kurias neproporcingai dideli riebalų kiekiai susitelkia tik apie klubus ir viršutinėje kojų dalyje. Šiuo atveju keliose vietose oda įpjauinama (maždaug vieno cm. pjūviai), ikišamas vamzdis ir per jį riebalai ištraukiami. Šis metodas tinka tik jaunesnėms moterims, kurių oda dar yra pakankamai elastinga ir, pašalinus riebalus, nesusmunka. Šiuo metodu galima pašalinti riebalus susitelkusius ir po smakru.

Krūtinės formų pakeitimas.

Nors krūtų natūrali funkcija yra kūdikio maitinimas, tačiau moters figūros proporcingumui išlaikyti jų forma turi labai daug reikšmės. Ir kaipgi turėti neproporcingą figūrą šioje "bikini" eroje? Taigi, padidinimas ar sumažinimas krūtinės yra kasdieninė kosmetikos chirurgo duona. Pageidaujamo dydžio maišiukai, pripildyti tam tikro chemikalo kuris yra želatinos tirštumo, įdedami po krūtinės audiniu. Šios moterys visą savo likusį gyvenimą turi krūtinę masažuoti, kad nesusidarytų viduje suaugimai, kurie gali krūtinę deformuoti.

Krūtinės sumažinimo operacija yra valdžios draudimo apmokama, nes per didelė krūtinė sudaro moteriai nepatogumų: kliudo kai kuriose sporto šakose, liemenėlės petukai įspaudžia odą.

Galvos plaukų persodinimas yra gana populiari operacija (nors ir labai brangi). Kadangi šia operacija naudojasi išimtinai vyrai, manau, kad moterims ji nėra įdomi nei aktuali.

Atsikišusios ausys.

Vaikai su atsikišusiomis, didelėmis ausimis mokykloje dažnai yra erzunami ir pravardžiuojami. Tai gali turėti neigiamos įtakos vaiko psichiniam vystymuisi. Ausų geldelių sumažinti negalima, bet galima jas pritraukti prie galvos. Patartina operaciją daryti nesulaukus jam dešimt metų. Operacija nėra traktuojama kaip kosmetinė.

Kosmetinės ir panašios operacijos, kuriomis pašalinamos įvairios kūno ydos, naudingos ir reikalingos. Norint daryti vien tik grožio palaikymo operacijas, ypač senesnėms moterims, reikėtų pagalvoti, nes po kiek laiko jas vėl reikia pakartoti. Senėjimo procesas vyksta savaime ir jo sustabdyti negalima.

• Madų ir grožio pasaulis

“Makeup” reikšmė

Veido pagražinimo kosmetika, trumpai vadinama “makeup”, turi tam tikrą, o kartais ir labai svarbią, vietą moters gyvenime. Jau ir mažos mergaitės bando pasigražinti savo mamų lūpų pieštukais, o ką jau besakyti apie paaugles; nusidažyti lūpas ir nagus (dažniausiai labai nevykusiai) — reiškia būti suaugusiomis, o suaugusiomis nori būti visos.

Suaugusios moters veido pagražinimo kosmetika dalinai priklauso prie asmeninės tvarkos, bet daugumoje — prie noro atrodyti gražiau, atrodyti kitaip ir nekasdieniškai. Naudojimas kosmetikos parodo ir tam tikrą pačios moters sukurto tipą, kuriuo ji nori pasirodyti ir būti priimta visuomenėje. Tačiau yra labai daug moterų, kurios visai nepripažįsta asmeniškios kosmetikos reikšmės. Nors jos pačios dažnai pavartoja įvairias kosmetikos priemones, bet viešai pripažinti tos svarbos ir apie tai kalbėti nenori. Gal tuo pabrėžiama tik savo veido svarba arba išreiškiama iš seniau nusistovėjusi pažiūra, kad “padori moteris nesidažo.”

Šių laikų visuomenėje gražiau atrodančios moterys turi geresnes galimybes. Tokia nuomonė susidarė per ilgus metus, čia daug prisidėjo filmai, reklamos, o dabar ir televizijos galybė. Statistika rodo, kad gražesnė (ir tvarkingesnė) moteris gauna geresnį darbą, geresnį atlyginimą. Tinkamai vartojančios kosmetiką moterys turi daugiau pasitikėjimo savimi ir geriau atlieka joms pavestą darbą. Nors su tuo nesutinka visiškos kosmetikos priešininkės, dažniausiai kraštutinės feministės. Apie 30-tuosius

metus susidariusi nuomonė apie “dumb blond” baigia pranykti. Šiais laikais niekas ir nebando įrodyti, kad platininė blondinė turi būti kvailesnė už tamsią brunetę (irgi dažytą). Taip pat ir nuomonė, kad visai kosmetikos nevartojanti moteris yra geresnė, rimtesnė ir išmintingesnė irgi yra visiškai nesąmonė. Veido kosmetikos vartojimas arba nevartojimas būna pasirenkamas labai individualiai. Yra moterų kurios beveik liiguistai sielojasi savo veido defektais, šiuo atveju kosmetika padeda tik labai paviršutiniai, ji nepakeičia asmeniškios mažavertiskumo nuomonės. Taip pat ir apsileidėlių nuomonė, kad “aš esu aš, ir man nereikia jokių dažų”, yra tik labai egoistiška nuomonė. Gera veido pagražinimo kosmetika priklauso prie kasdieninės tvarkos ir prie madingos aplinkos. Dauguma moterų vartoja veido kosmetiką, nes nori geriau atrodyti. “Makeup” taip pat kaip ir gražūs rūbai eina kartu su gyvenimu. Kas tiko prieš penkiasdešimt metų — nebetinka šiandien.

Madų muziejus

New York'o Madų Institutas suruošė parodą “The East Village”, kur buvo išstatyti įdomūs moderniškų rūbai, papuošalai ir įvairūs madingi priedai. Parodoje dalyvavo visi jaunieji madų kūrėjai parodydami savo originalumą ir pažangias idėjas.

Madų istorijos muziejus buvo atidarytas Paryžiuje, Louvro patalpoje. Muziejuje yra išstatyta įvairių laikotarpių apranga pajavirinta tinkamais manekenais ir originalia to laiko aplinka. Muziejaus kolekcijoje yra apie dešimt tūkstančių įvairių rūbų, kurių dalis yra išlikę net iš 16 amžiaus. Trijų šimtų metų laikotarpiui atstovauja gerai parinkti 112 modeliai. Ypatingai gerai paruoštas yra

“The East Village” mados

Madų kūrėja Susan Backus

20-jo amžiaus "haute couture" skyrius, kuriame daug naujų idėjų randa jaunieji madų kūrėjai. Seniai lauktą ir reikalingą Madų muziejų su didelėmis išskilmėmis atidarė Prancūzijos prezidentas Mitterrand.

Rankiniai laikrodėliai

Rankinių laikrodėlių pasirinkimas yra labai didelis, kad perkant yra sunku apsispręsti. Jų yra įvairiausių stilių ir formų. Jie yra gaminami iš visokių medžiagų: brangių metalų su brangakmeniais ir pigiausių spalvuotų plastikų. Jie turi įvairiausių elektroninius priedus: rodo metus, mėnesius ir dienas, varpeliu pažadina užsnūdusius, o paskutinė naujiena — maži televizijos ekranai . . .

Pasirenkant rankinį laikrodėlį reikia žiūrėti, kad šalia savo pagrindinės paskirties — laiko rodymo, gražiai atrodytų. Tam tikslui geriausiai tinka geros rūšies, bet kuklių formų laikrodėlis, kuris tikty darbe ir einant į svečius, kuris derintųsi su kitais dėvimais papuošalais: apyrankėmis, žiedais ir t.t.

Modeliuotoja Audra Avizienytė dalyvauja televizijos muilo reklamoje silkience. Taip pat jos trys nuotraukos yra Bloomingdale prekybos namų madų kataloge.

Obuolių nauda

Obuoliai, ypač šiauriniuose kraštuose, yra vieni iš geriausių ir pagrindinių vaisių. Jie auga mūsų aplinkoje, ilgiausiai išsilaiko ir yra pigiausi. Svarbiausia obuolių nauda yra ta, kad jie yra labai reikalingi mūsų sveikatos palaikymui. Obuoliai labai gerai veikia į mūsų virškinimo traktą, išvalo žarnyną, apsaugo nuo vidurių negalavimų. Obuoliai gelbsti ir prie įvairių gripo negalavimų ir t.t.

Apie obuolių naudą ir reikšmę žinome jau iš mitologinių pasakojimų. Senais laikais kalėdines eglutes puošdavo obuoliais, o obuolį dovanoti, tai reiškė — linkėti geros sveikatos.

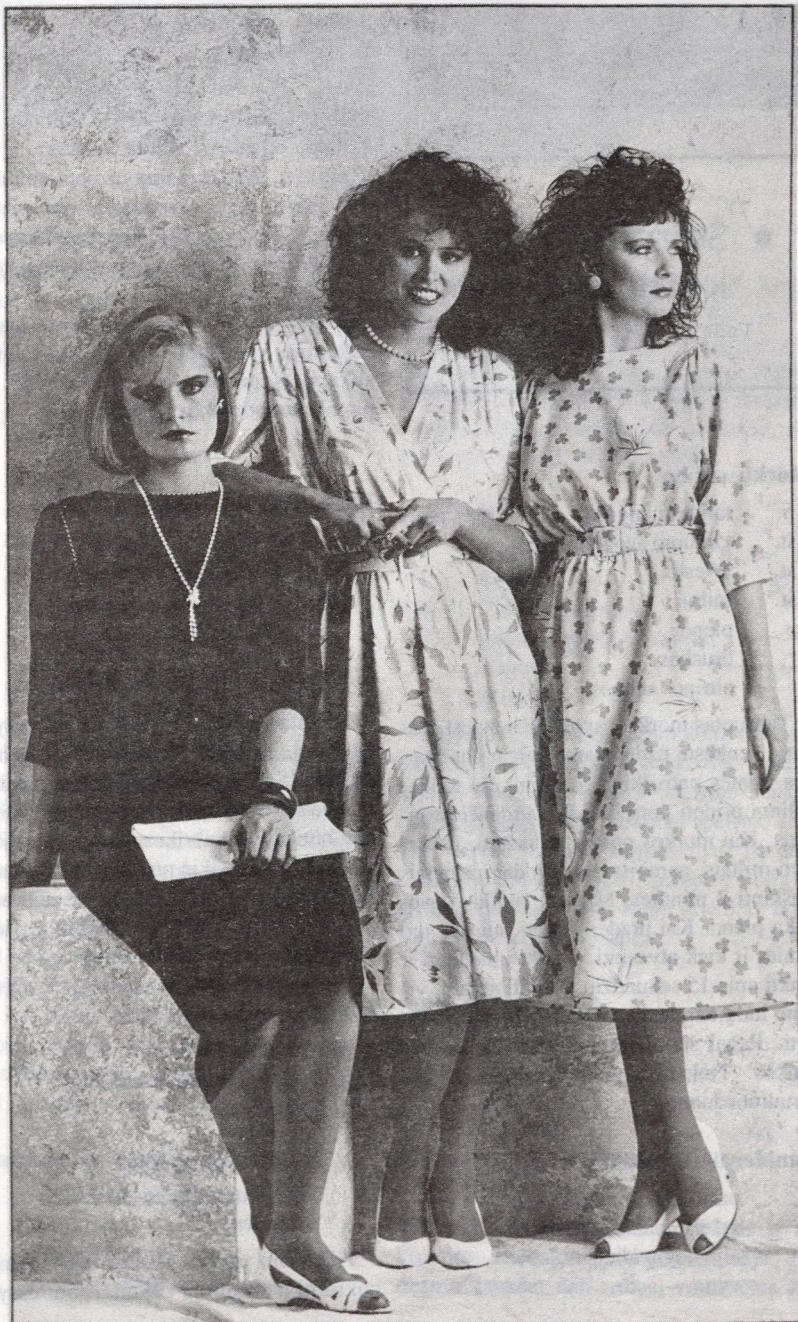
Obuolius galima vartoti įvairiuose pavidaluose: žalius, pagamintus, sunkas ir t.t. Obuolių neturėtų trūkti ant mūsų valgomo stalo. Juos galima vartoti įvairiose salotose bei mišrainėse. Jie tinka su paukštiečiai bei mėsom. Šalti, šilti, virti, kepti ir įvairiausiai pagaminti obuoliai pajvairina mūsų valgomus patiekalus. Obuoliai tinka su sūriu prie kokteilių. Obuolio gabalėlis numalšina alkį prisilaikant dietų. Obuolys prieš miegą pagerina nakties poilsį, o geras išmiegojimas prisideda prie mūsų grožio išlaikymo.

Saulė ir mūsų oda

Gydytojų nuomonė yra ta, kad saulė yra viena iš pagrindinių priešlaikinio senėjimo priežasčių. Moterys, kurios praleidžia daug laiko šiltame klimate, kad ir labai maloniai leisdamos laiką, savo odai daro tikrą naudą. Per daug nudegusi ir tamsi oda susiraukšlėja ir atrodo negražiai. Vasaros metu būnant gamtoje, o ypač pajūryje, visada reikia vartoti nuo saulės apsaugojantį kremą, kurių yra įvairių stiprumų, juos

reikia pasirinkti pagal savo odą. Mėlynas akis ir šviesius plaukus turinčių moterų oda yra jautresnė ir greičiau nudega, tamsia-plaukių oda yra atsparesnė. Ypatingai reikia apsaugoti tas kūno dalis kurios greičiausiai nudega: nosis, skruostai, paakiai, pečiai ir t.t. Net ir madų pasaulyje per daug nudegusi oda yra nemadinga. Madų kūrėjai reikalauja, kad madas demonstruojančios modeliutojos nebūtų nudegusios ir išlaikytų savo natūralią odos spalvą ir grožį.

Vasarinės mados

• Šeimininkų kampelis

Veda L. MURAUSKIENĖ

druskos,
maltų pipirų.

Pomidorus supjaustyti plonom riekelėmis ir sudėti į servavimo indą. Baziliko lapelius susmulkinti ir pabarstyti ant išdėstytų pomidorų. Aliejų suplaksti su vyno-actu, pagal skonį įdėti druskos ir pipirų. Užpilti ant pomidorų; žiūrėti, kad baziliko lapeliai būtų apsemti. Palaikyti 15 min., kad gerai susigertų. Tinka su šaltais užkandžiais.

Bulviniai kukuliai

8 virtos bulvės,
1 kiaušinis,
3 š. miltų,
druskos,
riebalų.

Išvirtas bulves sutrinti arba sumalti. Įdėti išplaktą kiaušinį, miltus, druską ir gerai išminkyti. Ranka padaryti paplotėlius, uždėti įdaro, gerai užspausti ir pakepinti riebaluose. Tinka su rūgščios grietinės padažu arba sviestu. Įdarui galima naudoti: varškę, mėsą ir t.t.

Grybų įdaras: smulkiai kapotą svogūną pakepinti riebaluose, sudėti nuvalytus ir sukaptus grybus, ir vėl pakepinti. Įdėti pagal skonį druskos ir džiovėsėlių.

Plokštainis su vaisiais

¾ p. miltų,
¾ p. cukraus,
¾ p. sviesto,
2 kiaušiniai,
vaisiai,
cukraus pudra.

Sviestą ištrinti iki baltumo; sumaišyti su cukrumi, išplaktais kiaušiniiais ir gerai išmaišyti. Sudėti persijotus miltus, paminkyti ir tešlą sudėti į kepimo indą. Apdėti vaisiais; gali būti slyvos, abrikosai, persikai, vyšnios ir t.t. Vaisius reikia nuvalyti, išimti kauliukus, perpjauti pusiau, ant tešlos dėti odelės pusę. Kepti prie 375° apie 40 min. Išėmus pabarstyti cukraus pudra.

Smėlinis biskvitas

½ p. miltų,
½ p. bulvių miltų (krakmolo),
1 p. cukraus,
4 kiaušiniai,
vanilinio cukraus,
kepimo miltelių,
uogienės,

Kiaušinio trynius ištrinti iki baltumo su cukrumi ir vaniliniu cukrumi. Sumaišyti su

persijotais miltais, krakmolu ir kepimo milteliais; lengvai įsukti išplaktus baltymus. Kepimo formą iškloti vaškinio popierium ir patepti sviestu. Sudėti tešlą, kepti prie 350° apie 1 val. Patepti uogiene.

Lazdelės su kmynais

1 p. miltų,
4 š. sviesto,
1 trynis,
2 š. grietinės,
druskos,
1 š. kmynų,
1 baltymas.

Ištrinti sviestą, trynį ir grietinę. Pagal skonį įdėti druskos, įmaišyti kmynus ir persijotus miltus. Viską išminkyti ir palaikyti per naktį šaldytuve. Kitą dieną tešlą iškočioti, išpjauti pailgas lazdeles, patepti išplaktu baltymu ir sudėti ant riebalais pateptos skardos. Kepti karštoje orkaitėje, kol pagels. Palikti skardoje, kad atvėstų, tada išimti. Tinka prie gėrimų.

Bananų pudingas

2 p. pieno,
2 š. manų kruopų,
6 bananai,
3 š. cukraus,
3 š. citrinos sunkos,
1 š. citrinos žievelės,
1 š. sviesto,

Į užvirintą pieną suberti manų kruopas ir išvirti košę. Kiaušinių trynius ištrinti su cukrumi. Bananus sutrinti. Į atvėsintą manų košę sudėti bananus, trynių mišinį, citrinos sunką, tarkuotą citrinos žievelę ir gerai išmaišyti. Išplakti baltymus ir lengvai išsukti su ištrinta mase. Paimti apskritą (su skyle viduryje) formą, patepti sviestu. Sudėti tešlą, žiūrėti, kad nebūtų daugiau kaip ¾ formos aukščio. Į didesnę virimo indą įpilti vandens ir užvirinti. Įstatyti formą su tešla ir virti ant garų, kol pudingas sutirštės.

Varškės pyragėliai

½ sv. sausos varškės,
3 š. rūgščios grietinės,
1 š. sviesto,
3 kiaušiniai,
1 š. kukurūzų krakmolo (corn starch),
2 š. miltų,
druskos,
aliejaus,
džiuvėsėlių.

Sutrintą varškę sumaišyti su sviestu. Druska (pagal skonį) ir rūgščia tiršta grie-

Morkų sriuba

1 p. tarkuotų morkų,
3 š. tarkuoto svogūno,
3 š. sviesto,
3 š. miltų,
3 p. pieno,
druskos,
citrinos sunkos.

Tarkuotas morkas, svogūną ir sviestą sudėti į sunkesnį uždengiamą indą ir ant lengvos ugnies patroškinti 5-8 min. Jei reikia, galima pridėti porą šaukštų verdančio vandens. Kai morkos pradės minkštėti, pabarstyti miltais, gerai įmaišyti ir dar uždengus troškinti 2 minutes. Maišant supilti 1 puoduką pieno. Kai pradės tirštėti, nuimti nuo ugnies ir kiek atvėsinti. Supilti į blenderį ir plakti apie 15 sekundžių. Supilti atgal į virimo indą, užpilti likusį pieną ir gerai pašildyti. Pagal skonį įdėti druskos ir citrinos sunkos. Tinkamas pietų užkandis su paskrudinta duona.

Pomidorai su baziliku

6 prinokę pomidorai,
5 švieži baziliko (basil) lapelių,
2 š. alyvuogių aliejaus,
1 š. vyno — acto,

tine. Viską gerai ištrinti su tryniais ir persijotais miltais. Išplakti baltymus ir lengvai išsukti su tešla. Kepimo skardą patepti aliejumi, sviestu ir pabarstyti džiovintais. Išdėstyti kupstelius ir kepti prie 350° apie 40 min.

Paukštiena su obuoliais

1½ p. virtos maltos paukštienos,
10 obuolių,
1 kiaušinis,
3 št. sviesto,
kmynų, pakepinto kapoto svogūno,
druskos, pipirų ir t.t.

Virtą paukštieną sumalti ir sumaišyti su išplaktu kiaušiniu. Pagal skonį įdėti pakepinto svogūno, kmynų, druskos, pipirų ir kitų prieskonių. Obuolių viršūnes ir galus nupjauti, išimti sėklalisdžius ir sustatyti į sviestuotą keptuvę, pakepinti abu galus. Obuolius išimti ir tame pačiame svieste pakepinti paukštieną. Kepimo indą (geriausiai stiklinį) patepti sviestu, sustatyti obuolius ir prikimšti paruošta paukštiena. Kepti prie 350° apie 20-30 min.

Porai su grybais

2 porai (leek),
1 didelis salieras,
1 morka,
3 obuoliai,
4 pomidorai,
1 svogūnas,
½ sv. grybų,
prieskonių,
aliejaus.

Porus gerai nuplauti, smulkiai supjaustyti; svogūną sukapti; salierą, morkas ir obuolius rupiai sutarkuoti. Keptuvėje įkaitinti aliejų ir viską pakepinti, kol suminkštės. Pagal skonį įdėti druskos, muškato riešuto ir t.t. Ant galo sudėti supjaustytus pomidorus (galima vartoti ir pomidorų košę) ir dar pakepinti apie 5 min. Galima vartoti prie šiltų ir šaltų mėsų.

Varškės pudingas

1 sv. sausos varškės,
2 ist. miltų,
3 kiaušiniai,
5 št. cukraus,
3 št. razinų,
2 št. sviesto,
1 štl. vanilinio cukraus,
2 št. džiovintų.

Varškę pertrinti per sietelį. Kiaušinių trynius ištrinti su cukrumi, vaniliniu cukru-

Moliniai indai

mi ir sviestu. Sumaišyti su varške. Sudėti persijotus miltus, razinas ir gerai išmaišyti. Išplakti baltymus ir lengvai įsukti. Kepimo indą patepti sviestu, pabarstyti džiovintais ir kepti prie 350° apie 1 val.

Kalafioro mišrainė

1 didelis kalafijoras,
½ št. druskos,
¼ št. maltų, pipirų,
2 št. vyno-acto,
5 št. alyvuogių aliejaus,
1 štl. "capers",
1 štl. kapotų petražolių,
12 juodų alyvuogių,
salotos lapų,
raudono pipiro.

Kalafiorą nuvalyti ir nulaužyti žiedelius. Užvirinti vandenį, įdėti druskos, sudėti kalafioro žiedelius; pavirinti 6 min., nusunkti, perpilti šaltu vandeniu, sudėti į indą ir palaikyti šaldytuve apie 15 min. Į mažesnę indą sudėti alyvuoges, kapotas petražoles, "capers", alyvuogių aliejų, vyno-actą, pagal skonį druską ir maltus pipirus. Gerai išmaišyti ir uždengus palaikyti šaldytuve 15 min. Kalafioro žiedelius gerai išmaišyti su paruoštu padažu. Servavimo indą iškloti žaliais salotos lapais, sudėti kalafioro žiedelius ir papuošti raudono pipiro skiltelėmis.

Baklažanas su rūgščia grietine

1 baklažanas (eggplant),
3 št. sviesto,
¼ št. čili miltelių,
¼ št. česnako-druskos,

1 p. rūgščios grietinės.

Baklažaną nulupti ir supjaustyti kubeliais. Sviestą pašildyti keptuvėje, sudėti baklažaną ir troškinti ant lengvos ugnies, kol suminkštės. Indelyje gerai išmaišyti česnako-druską, čili miltelius ir rūgščią grietinę. Paruoštą padažą užpilti ant baklažano, išmaišyti ir sudėti į servavimo indą.

Kepti bananai

6 bananai,
2 št. razinų,
6 št. "sherry" vyno,
1 apelsino sūka ir žievelė,
sviesto,
jogurto.

Bananas supjaustyti stambiom riekėmis. Sudėti į stiklinį kepimo indą. Ant viršaus užpilti "sherry" vyną ir apelsino sūką. Pabarstyti razinom ir tarkuota apelsino žievelė. Pagal kepimo formos dydį išpjauti aliuminio popierių (foil), patepti sviestu ir uždengti kepimo indą. Kepti prie 350° apie 30 min. Servuoti su jogurtu.

Lietiniai žagarėliai

6 tryniai,
2 št. cukraus,
1 p. miltų,
3 št. alkoholio,
½ p. cukraus pudros,
riebalų virimui.

Trynius gerai išplakti su miltais ir alkoholiu. Riebalus įkaitinti keptuvėje. Didesniu šaukštu dėti tešlą į verdančius rie-

balus. Pavirinti iš abiejų pusių. Pageltusius išimti; padėti ant lėkštės ir pabarstyti cukraus pudra.

Varškės pyragas

½ sv. miltų,
½ sv. cukraus,
½ sv. sausos varškės,
4 kiaušiniai,
¼ sv. sviesto,
1 štl. kepimo miltelių,
2 štl. vandens,
1 štl. citrinos sunkos,
cukraus pudros.

Sviestą gerai ištrinti, kiaušinius išplakti ir po truputį sudėti į sviestą, gerai ištrinti. Trinant suberti cukrų; viską ištrinti iki baltumo. Varškę ištrinti per sietelį ir gerai įmaišyti į tešlą. Miltus persijoti ir įmaišyti. Kepimo miltelius praskiesti rūgščiame vandenyje (2 štl. vandens, 1 štl. citrinos sunkos, 1 štl. kepimo miltelių). Supilti į tešlą ir gerai išmaišyti. Kepimo formą patepti sviestu, sudėti tešlą ir kepti prie 350° apie 50 min. Iškepusį pyragą pabarstyti cukraus pudra.

• Atsiųsta paminėti

Pasaulio Lietuvis — leidinys bendruomenės minčiai ir gyvenimui; leidėjai — PLB; redaguoja redaktorių kolektyvas, prenumerata metams — \$10.00 redakcijos ir administracijos adresas: Pasaulio lietuvis, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636, U.S.A. Tel. (312) 778-2200.

Švietimo Gairės — lietuviškojo ugdymo leidinys. Žurnalas mokyklai ir šeimai; leidėjai JAV LB Švietimo Taryba; redaktorė — Stefanija Stasienė, 18112 Windward Rd., Cleveland, Ohio, U.S.A. 44119; administratorius — Juozas Plačas; 3206 W. 65th Pl., Chicago, Ill., U.S.A. 60629; išeina du kartus per metus, prenumerata \$4.00.

Lietuvių Dienos — mėnesinis lietuvių kultūros ir visuomenės gyvenimo žurnalas, lietuvių ir anglų kalbomis; redaguoja redakcinė kolegija; adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif., 90029, U.S.A.; prenumerata metams — \$20.00, Kanadoje — \$25.00

Metmenys — periodinis kultūrinis leidinys; redaktoriaus — Vytautas Kavolis; administratorė — M. Paškevičienė — 3308

W. 62nd Pl., Chicago, Ill., U.S.A., 60629; keturių numerių prenumerata — \$10.00; leidžia AM&M Publication.

Tėvynės Sargas — politikos ir socialinių mokslų žurnalas; redaktoriaus — A.J. Kasulaitis, 894 East 223-rd Street, Euclid, Ohio 44123, U.S.A.; administracija: A. Viliušis, 4050 S. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60632, U.S.A.; vieno numerio kaina — \$4.00.

Naujoji Viltis — LSTK Neo-Lituania ir Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga; redaguoja — A. Laikūnas, B. Nemickas, V. Valiukėnas; administratorius — B. Kaskaitis, 935 Beverly Rd. Cleveland Hts. Ohio 44121 U.S.A.; vieno numerio kaina — \$4.00.

Ateitis — lietuvių katalikiško jaunimo žurnalas; vyr. redaktorė — Stasė Petersonienė, 2534 West 40th Street, Chicago, IL 60632, USA; leidėjai — Ateitininkų Federacija; administratorius — J. Polikaitis, 7235 South Sacramento Ave., Chicago IL 60629, U.S.A.; prenumerata metams — \$12.00.

Chronicle of the Catholic Church in Lithuania: Published by the Lithuanian Roman Catholic Priests' League of America; 351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, U.S.A.

Lituanus — Lithuanian quarterly — kultūros mokslo žurnalas anglų kalba; redaguoja A. Klimas, T. Remeikis, B. Vaškelis; prenumerata metams \$10.00; adresas: Lituanus - 6621 S. Troy, Chicago, Ill., U.S.A.

Skautų Aidas — Lietuvių Skautų S-gos leidinys jaunimui, redaktoriaus — A. Saulaitis, S.J.; adresas — 2345 West 56 Street, Chicago, Ill., U.S.A. 60636; administratorė — M. Jonikienė; adresas — 6346 So. Washtenaw Ave., Chicago, Ill., U.S.A. 60629; prenumerata metams — \$5.00.

Technikos Žodis — A.L. Inžinierių ir Architektų S-gos leidinys; redaguoja kolektyvas; administratorius — A. Brazdžiūnas; 7980 W. 127 St. Palos Park, Ill. 60464, U.S.A.; prenumerata metams \$6.00.

Šaltinis — tikiybinės ir tautinės minties žurnalas; leidžia — Šv. Kazimiero Sąjunga ir Tėvai marijonai; redaguoja k. S. Matulis, MIC. Metinė prenumerata — \$6.00, adresas: 16 Hound Rd., West Bridgeford, Nottingham NG2 6AH, England.

Seleziečių Balsas — leidžia Lietuviai Seleziečiai; redaguoja — k. M. Burba, S.D.B.; redakcijos adresas — Lituan Don

Bosco, Via Colonna 2, 00044 Frascati (Roma) — Italia.

Laiškai Lietuviams — Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas; redaktoriaus J. Vaišnys, SJ; adresas — 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636, U.S.A.; prenumerata metams — \$8.00

Moterų Dirva — L.R.K. Moterų Sąjungos leidinys; redaktorė — Mrs. Dale Murray; prenumerata metams — \$7.00 Amerikoje, kitur — \$8.00. Adresas — 3005 N. 124th St., Brookfield, Wis. 53005, U.S.A.

Eglutė — iliustruotas vaikų žurnalas; redaguoja ir leidžia N.P.M. Seserys, Putname; išeina kas mėnesį, metinė prenumerata \$7.00; adresas: Eglutė — Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn., U.S.A., 06260.

Krivulė — leidžia Vakarų Europos Lietuvių Sielovada; redaguoja — k. P. Celiešius; adresas — Kirchenstr. 5, 8939 Bad Woerishofen, W. Germany.

Akiraciai — atviro žodžio mėnraštis; redaguoja redakcinis kolektyvas; adresas: 6821 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629, U.S.A.; metinė prenumerata \$8.00.

ELTA — Information Bulletin, Lithuanian Foundation: 345 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, U.S.A.

The Observer — a newspaper published monthly by the Lithuanian Roman Catholic Federation of America; redaguoja redakcinis kolektyvas; adresas: 4545 W. 63 rd. Street, Chicago, Ill., U.S.A. 60629; metinė prenumerata \$10.00.

ŽURNALUI AUKOJO:

\$50.00 — Rakštienė S., Fruitland, Ont.,
\$35.00 — Prunskienė P., Chicago, Ill.,
\$15.00 — Kamarauskiene S., Surfside, Fla.,
\$10.00 — Barisienė E., Tecumseth, Ont.,
Čizikiene B., Chicago, Ill.,
Giedriūnienė O., Tecumseth, Ont.,
Girėnienė E., Islington, Ont.,
Juzaitienė K., Plymouth Pa.,
Kalinauskienė S., Philadelphia, Pa.,
Karaitienė V., Union Pier, Mich.,
Kubilienė V., Rexdale, Ont.,
Kuzmienė G., Montreal, Que.,
Ožbergaitė L., Toronto, Ont.,
\$5.00 — Bakienė G., St. Petersburg, Fla.,
Banaitienė J., Woodhaven, N.Y.,
Butkys V., Great Neck, N.Y.,
Dalindienė V., Toronto, Ont.,
Grazulienė T., Toronto, Ont.,
Jurkšaitienė A., Toronto, Ont.,
Karosienė E., Edmonton, Alta.,
Kriaučiūnienė S., Highland, Ind.,
Liudanskienė B., Detroit, Mich.,
Lukošienė B., Tillson-

burg, Ont., Radavičiūtė E., Toronto, Ont., Simaitienė O., Chicago, Ill., Viskontienė G., Chicago, Ill., Žilienė A., Etobicoke, Ont., \$4.00 — Angeleika J., Chicago, Ill., \$3.00 — Jelionienė S., Darien, Ill., \$2.00 — Čizauskienė V., Detroit, Mich., Genčiuvienė M., Mt. Brydges, Ont., Genienė V., Chicago, Ill., Raziulevičienė E., Norwood, Mass., Šližienė V., Derby, Anglija, Stanevičienė D., Stayner, Ont.

GARBĖS PRENUMERATOS:

Abraitienė V., Cleveland, Ohio, Akelienė P., Valencia, Venezuela, Ambrazėjienė R., Columbia, Mich., Bačkienė O., Washington, D.C., Bačkienė Z., Mareil Marly, France, Barisienė E., Tecumseth, Ont., Baršauskienė S., La Salle, Que., Bajorūnienė M., Pompano Beach, Fla., Balkienė R., St. Petersburg, Fla., Bielinienė N., Cleveland, Ohio, Bersėnienė E., Welland, Ont., Most Rev. V. Brizgys, Chicago, Ill., Burokienė G., Los Angeles, Calif., Cepulienė R., Middle Village, N.Y. Čizikienė B., Chicago, Ill., Dalindienė V., Toronto, Ont., Demikienė V., Toronto, Ont., Dulksnienė A., Chicago, Ill., Erštikaitienė A., Stoney Creek, Ont., Gaubienė V., Sunland, Calif., Gegeckienė N., Zuerich, Šveicarija, Genienė V., Chicago, Ill., Giedriūnienė O., Tecumseth, Ont., Girdzijauskienė S., Toronto, Ont., Grajauskienė G., Hamilton, Ont., Gražulienė T., Toronto, Ont., Gudinskienė E., Hamilton, Ont., Heningienė P., Detroit, Mich., Hoyer B., Lake Wales, Fla., Indrelienė O., Toronto, Ont., Jurkšaitienė A., Toronto, Ont., Juškienė L., Kenosha, Wisc., Kalinauskienė S., Philadelphia, Pa., Kalvaitienė S., Osmond Beach, Fla., Kalvaitienė O., Cleveland, Ohio, Kamarauskienė S., Surfside, Fla., Karaitienė V., Union Pier, Mich., Karmažienė A., Waterbury, Conn., Karosienė E., Edmonton, Alta., Kazlauskienė G., Waterbury, Conn., Kazlauskienė G., Stanford, Conn., Kriaučeliūnienė S., Highland, Ind., Kubilienė V., Rexdale, Ont., Kuzmienė G., Montreal, Que., Leikienė S., West Haven, Conn., Leparasienė A., Warren, Mich., Liaudanskienė B., Detroit Mich., Lukošienė B., Tillsonburg, Ont., Luomanienė I., Welland, Ont., Mackevičienė E., Euclid, Ohio, Mažeikienė O., Cleveland, Ohio, Meiliūnienė A., Peakhurst, Australia, Meškauskienė S., Toronto, Ont., Mitalienė O., Toronto, Ont., Norkūnienė B., Chicago, Ill., Motiejūnienė O., Los Angeles, Cal., Ottienė V., Toronto, Ont., Ožėbergaitė L., Toronto, Ont. (2m.),

Paulauskienė O., Wisconsin Dells, Wisc., Penčyliienė J., Chicago, Ill., Petrošiūnienė A., London, Ont., Piktuižienė S., Chicago, Ill., Prankienė P., Chicago, Ill., Radavičiūtė E., Toronto, Ont., Radzivanienė B., Perth, Australia, Radzivanienė A., Richmond Hill, N.Y., Rakšienė S., Fruitland, Ont., Rimkūnienė I., N. Buffalo, Mich., Ročiūnienė O., Independence, Ohio, Sakienė A., Buffalo, N.Y., Šapkienė V., Kelowna, B.C., Saulienė M., Seminola, Fla., Simaitienė O., Chicago, Ill., Šimkienė B., Los Angeles, Calif., Stančikienė S., Wasaga Beach, Ont., Stankaitienė M., Delhi, Ont., Staškevičienė D., Verdun, Que., Ulpienė I., Dorchester, Mass., Vadauskienė I., Toronto, Ont., Viskantienė G., Chicago, Ill., Vyšniauskienė G., Mississauga, Ont., Vytienė B., Tillsonburg, Ont., Žilienė A., Etobicoke, Ont., Žilionienė A., Cleveland, Ohio, Zimnickienė V., Toronto, Ont., Žutautienė K., Toronto, Ont.

ŽURNALUI AUKOJO

A.A. Br. Pabedinskienės atminimui aukojo: Pabalt. Mot. Liet. skyr. 50 dol.; D. Gruodytė-Scot, Toronto, Ont. 40 dol.; L. Murauskienė, Toronto, Ont. 25 dol. Prisikėlimo P-jos Bankelis 200 dol.; K.L. Kat. Mot. D-jos Montrealio skyr. 100 dol.; K.L. Kat. Mot. D-jos Hamiltono skyr. 100 dol.; K.L. Kat. Mot. D-jos Prisikėlimo P-jos skyr. Toronto, 100 dol. Melbourne, Australia, skaitytojai 70 dol.; Dr. M. Ramūnienė, Ottawa, Ont. 40 dol. Adelaidės Liet. Kat. Mot. D-ja, Australia, 30 dol. Liet. Mot. Klubas Racine, Wisc. U.S.A. 25 dol. Philadelphiajos Liet. Mot. Fed. Klubas, U.S.A. 25 dol. Waterbury, Conn. Liet. Mot. Klubas 20 dol.; Po 10 dol. aukojo: F. Čermienė, Ill.; M. Juozaitienė, Stayner, Ont.; O. Keniauskienė, Waterbury, Conn.; M. Macevičienė, Chicago, Ill.; M. Milišauskas, Kenosha, Wisc.; B. Motušienė, Cicero, Ill.; K. Remežienė, Richmond Hill, N.Y.; Po 5 dol. aukojo: T. Beržinienė, Cicero, Ill.; E. Javienė, Minesing, Ont.; O. Juodišienė, Toronto, Ont.; E. Krikščiūnienė, Willowsdale, Ont.; O. Matulionienė, Plattsburg, N.Y.; kun. J. Pragulbickas, Elizabeth, N.J.; B. Perkauskienė, Hamilton, Ont.; J. Šlapelytė, Los Angeles, Calif.; E. Skardienė, Sault St. Marie, Ont. Po 4 dol. aukojo: St. Svambarys, Rosanna, Australia. Po 3 dol. aukojo: A. Janclauskienė, Nth. Geelon, Australia; A. Simenienė, Dorchester, Mass.; St. Strokienė, Chicago, Ill. Po 2 dol. aukojo: E. Balandienė, Cleveland, Ohio; O.

Jakimavičienė, Toronto, Ont.; K. Mašiotienė, Cleveland, Ohio; D. Penkauskienė, Chicago, Ill.; K. Sukevičienė, Toronto, Ont.; A. Šležienė, Chicago, Ill.; T. Vedegys, Cleveland, Ohio; E. Veisienė, Chicago, Ill.

GARBĖS PRENUMERATORĖS:

R. Ardienė, Fairview, Pa.; G. Azubalienė, Fox River Grove, Ill.; O. Adomaitienė, Canadaigua, N.Y.; S. Bitlerienė, Detroit, Mich.; P. Barkauskienė, Toronto, Ont.; J. Brazlauskienė, London, Ont.; T. Berziniene Cicero, Ill.; K. Dičiūnienė, Adelaide, Australia; St. Dabkus, Toronto, Ont.; O. Danisevičiūtė, Woodhaven, N.Y.; M. Gudaitienė, Palm Harbor, Fl.; V. Grybienė, Toronto, Ont.; M. Gverzdienė, St. Catharines, Ont.; P. Jucevičienė, Weston, Ont.; A. Janclauskienė, Nth. Geelon, Australia; Dr. A. Janavičienė, Yonkers, N.Y.; O. Juodišienė, Toronto, Ont.; M. Juozaitienė, Stayner, Ont.; E. Kačinskienė, St. Petersburg, Fl.; D. Kamaitienė, Hamilton, Ont.; O. Keniauskienė, Waterbury, Conn.; A. Krausienė, Vic. Australia; E. Krikščiūnienė, Willowsdale, Ont.; P. Kinderienė, Chicago, Ill.; T. Karvelienė, Surfside, Fl.; M. Kvedarienė, Hamilton, Ont.; B. Lesevičiūtė, Chicago, Ill.; J. Labanauskienė, Chicago, Ill.; V. Lapienienė, Delhi, Ont.; A. Liorentienė, Hollywood, Fl.; R. Leknienė, Vic. Australia; M. Macevičienė, Chicago, Ill.; B. Martinkus, Boston, Mass.; M. Milišauskienė, Kenosha, Wisc.; B. Macnorienė, Chicago, Ill.; R. Mačernienė, Chicago, Ill.; J. Mikšienė, Leicester, Mass.; E. Meškauskienė, Sioux City, Iowa; J. Merkienė, Chicago, Ill.; Iz. Naujalienė, Cicero, Ill.; A. Povilaitienė, Great Nech, N.Y.; A. Pakalka, Richmond Hill, N.Y.; A. Petokienė, Chicago, Ill.; St. Petrušaitienė, Racine, Wisc.; kun. J. Pragulbickas, Elizabeth, N.J.; B. Pakalkienė, Beverly Shores, Ind.; Z. Rajackienė, Waterford, Conn.; M. Raudienė, Chicago, Ill.; H. Stepaitienė, Toronto, Ont.; J. Slapelytė, Los Angeles, Calif.; S. Sakienė, Mississauga, Ont.; T. Serapinienė, Chicago, Ill.; S. Savickienė, Vic. Australia; S. Steponavičienė, Vic. Australia; E. Skardienė, Sault St. Marie, Ont.; G. Trečiokienė, Union, N.J.; A. Trečiokienė, Santa Monika, Calif.; L. Tijiūnienė, Chicago, Ill.; M. Vilutienė, Beverly Shores, Ill.; E. Vindašienė, Delhi, Ont.; St. Urbonienė, St. Petersburg Beach, Fl.; E. Žemaitienė, Cleveland, Ohio; Ag. Žitkienė, Seattle, Wash.